

Núm. 474 - Any XL

MONTUÏRI

AGOST 1992

Sant Bartomeu torna convocar tots els montuïrers

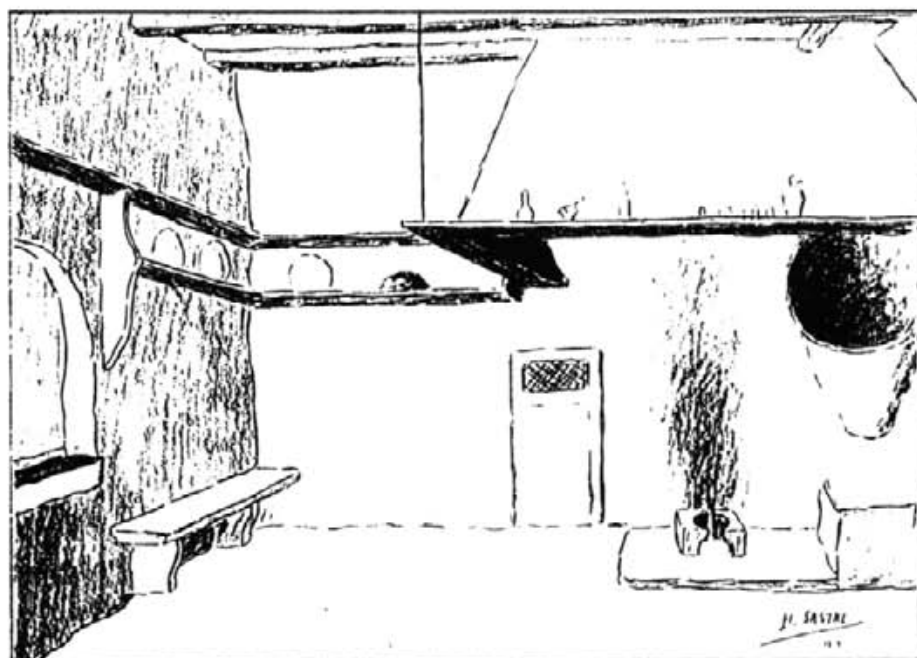
**La il.luminació de l'església i del campanar, un fet
4.870.000 pessetes, el pressupost de festes
El batle ofereix càrrecs de responsabilitat
als regidors de l'oposició
Montuïri ja té benzinera
El torneig de sa llum, de bell nou en marxa**

"Sa mà peluda"

Qui de petit no recorda haver sentit dir als padrins que no ens acostàssim a la cisterna o a un pou ja que de dintre sortiria una gran mà peluda que ens agafaria i ens duria cap al fons, del qual ja no sortiríem mai més! Qui també no ha sentit parlar de la seva companya "na Maria Enganxa" que viu a les profunditats d'aquests dipòsits d'aigua i que tal com indica el seu nom, té un ganxo amb el qual agafa els nins i nines i els estira també cap endins! El que es pretenia, o pretén, és inculcar la por als al·lots per tal d'evitar que poguessin caure.

Es diu que els abismes, les profunditats i l'obscuritat poden convertir-se en elements fascinants per als nins, que sempre estan a la recerca d'allò que desconeixen.

També, temps enrera, en arribar els mesos d'estiu i quan la gent no podia anar, tan sovint com ara, a nedar a la mar o no disposava de les

Cuines com aquesta, del segle passat, a Montuiri, ja no en queden (Dibuix de Catalina Sastre)

Curiositats històriques

A la darrerria de l'any 1900, quan mancava poc per començar el segle XX, l'Ajuntament de Montuiri va prendre l'acord d'obsequiar amb un duro el primer montuïrer o montuïrera que nasqués en el segle XX. (Pensem que aleshores un obrer especialitzat cobrava de jornal 1'75 pessetes).

Idò bé. Va resultar que el matrimoni format per Bernat Manera Jaume, que feia de picapedrer, i Paula Arbona Gomila, que aleshores vivien al carrer d'es Forn, foren els pares afortunats. Però amb un fet singular: tengueren bessonada. Dues nines que nasqueren a ca seva a les tres del matí de dia 2 de gener de l'any 1901.

Després, de bell nou, l'Ajuntament es va trobar amb el dilema de donar mig duro a cadascuna o decidir una altra cosa. I en aquest cas, els regidors foren esplèdids: Donaren un duro a cada una.

Aquestes dues bessones eren na Francesca i na Miquela Manera Arbona. La primera va viure 74 anys, morí el 22 de gener de 1975, i la segona, na Miquela, morí enguany mateix, el passat 24 de febrer.

cada vegada més nombroses piscines, se solia refrescar als safarejos o als pous plens d'aigua.

El document que avui vos presentam com a eix central del tema és, en principi, desagradable i trist, però significatiu per pensar que encara és útil creure que "sa Mà Peluda" i "na Maria Enganxa" existeixen per a tots.

El fet ocorregué a Montuiri, a la finca Son Vanrell i la data el mes de juny de 1809. Dos nins de vuit anys són trobats dintre d'un pou sense vida, el document explica les gestions dutes pel batle.

"Participo a V. Exca. que hoy de la fecha a cosa de las 8 de la mañana el Dr. Dn. Mathias Espinosa, cura Parroco de la parroquia Iglesia de Montuiri me acaba de dar noticia que en el pozo de la tierra llamada Son Vanrell propio del Rdo. Antonio Socias Pro. havia dos muchachos ahogados de unos 8 años de edad cada uno en poca diferencia y en continenti en esta noticia he pasado a la referida tierra acompañado del Escribano Real y con la asistencia de Antonio Ximenis, official sache y Miguel Manera, lugarteniente, el doctor Dn. Bartolomé Ferrando, médico y el cirujano Pedro Josef Oliver y con los hombres necesarios para extraerlos, y allí constituidos encontramos un

pozo de 20 palmos de hondo, 12 de agua, 8 palmos de larga y 6 de ancha y que se halla a 24 pasos distante del camino sendero y en el se encontraron Gabriel Noguera de Nadal y a Juan Cervera de Pedro Juan los quales mando sacar para su reconocimiento y habiendose executadas las referidas diligencias dicho Baile RI. mandó reconocer los muchachos por el citado cirujano y médico quien mediante juramento en la forma de esto declarar que havian practicado las oportunas diligencias y auxilios que previene el arte para reconocerlos creen que paresen haver estado mucho tiempo bajo del agua y hallen-se frios y con sus articulaciones inflexibles, no se ha conseguido ningún provecho y que se hallan sin ninguna contusión ni herida. Y en su vista el mismo Bayle real mando que los referidos cadáveres se llevasen en la casa consistorial de esta villa para que se estuviesen en ella sin darlos sepultura eclesiástica hasta que V. Exc. disponga las ordenes que le parezcan mas conducentes.

Lo que comunico a V. Exca. para mi descargo aguardando las ordenes que V. Exca. tenga a bien mandar.

Dios G. a V. Exca. los años que deseo. Montuiri, 1º Junio de 1809.

Guillem Mas Miralles

Sant Bartomeu convoca el montuïrers

Quan l'estiu ja ha entrat de ple, els montuïrers tornam viure de cara a la cita anual de Sant Bartomeu: la festa de tots aquells que se senten de la vila, professen estimació cap a les nostres tradicions i enyoren l'encontrada amb tantes persones escampades pel món, per a les quals Montuïri és el punt de reunió.

Sant Bartomeu crida i aglutina. Sembla que com més s'acosta el 24 d'agost més augmenta el desig de tornar-se trobar amb aquelles persones amb les quals un ha viscut anys d'infantesa i joventut.

Sant Bartomeu és per a tots els qui viuen tot l'any a Montuïri un dia i una festa major d'exultació i en certa manera la culminació de l'anyal recorregut que separa l'espai i el temps que va des de Sant Bartomeu de l'any passat al d'enguany. I per als montuïrers que per un o altre motiu es veuen obligats a residir fora del poble, les festes patronals suposen la cita obligada amb la vila que els va encobeir més o manco temps i on de bell nou es retrobaran amb aquelles amistats que mai moren.

Sant Bartomeu suposarà per a tots el tornar assaborir les festes, participar d'uns actes que, amb poques variants, cada any es tornen repetir, delitar-se sobretot d'aquelles manifestacions que són més tradicionals, encontrar-se una vegada més amb tots aquells familiars que sols coincideixen aquí per les festes de Sant Bartomeu. Tot això motivarà els montuïrers a desitjar-se de bell nou els molts d'anys, i no sols per rutina o per poder encetar una conversa, sinó perquè de bon de veres sospiram tornar-nos retrobar un any més i reviuire aquí Sant Bartomeu.

Amb aquests presentiments desitjam a tots els nostres lectors en nom dels qui feim *Bona Pau*,

Molts d'anys i bones festes!

Onofre Arbona

Dos dits de seny Deixadesa

Fa "anys i panys" que es parla de la residència per a les persones majors de Montuïri, amb un pressupost multimilionari destinat a l'oportuna adaptació del casal de "Ca Ses Monges".

Tothom està d'acord amb la seva necessitat i la seva urgència, però al pas que van les obres potser hi seran a temps, en jubilar-se, els nins i nines que ara fan pre-escolar. És ver que "el món no va esser fet en un dia", però convé tenir en compte que es tracta d'un edifici en actiu on diàriament s'ofereix un excel·lent servei de menjador social a un bon grup de pesones, la majoria de les quals no tenen edat ni condicions físiques per participar, almanco de moment, a unes Olimpíades.

Haver d'entrar i sortir cada dia per damunt un trespol que està tot a l'aire, sortejant obstacles que semblen les "muntanyes russes" de la fira del Ram, ningú dirà que sigui normal ni aconsellable. I no en parlem de la pols i la brutor (exceptuant el menjador i la cuina, que solen estar nets "com una plata").

La cosa no tendria massa importància si es tractàs d'una emergència a curt plaç, però una situació que dura mesos i mesos ja no té res d'emergència, sinó de manca d'interès per evitar molèsties.

¿Qui en té la culpa? Allà on n'hi ha molts que "hi han de dir la seva", ja se sap: "tants de caps, tants de barrets", i "sa culpa és lletja i ningú la vol".

Valga-li que els "clients" i personal del menjador són gent sofrida i amb el seny suficient per mirar "on posen es peus". Però això no lleva que qualsevol dia no hi pugui haver una torçada de turmell o una rompuda de cama, o almanco qualche braverol.

Hi ha moltes maneres de fer les coses causant un mínim de molèsties. Seria una llàstima que, tractant-se d'una obra tan profitosa per a Montuïri com és la residència, qualche persona innocent hagués de "pagar es plats (o ets ossos) romputs".

Salomó

ELS COSSIERS

Eren els cossiers de fa uns 50 anys. Ara ja quasi tots són padrins o ho podrien esser. Però l'empemta d'aquells inoblidables anys, es propaga, perdura i augmenta amb el pas del temps.

Postal de l'església

Amb aquest número incloem una reproducció de la pintura d'un quadre de l'església com obsequi de D. Bernat Martorell en atenció a la publicació del seu llibre *Siguiendo mi camino*.

Una visita al Sahara

El Sàhara Occidental té una extensió de 284.000 km² que s'estenen entre Marroc al Nord, l'Oceà Atlàntic a l'Oest, Mauritània al Sud i Est, i Argèlia al Nord-Est. Al Nord-Est, a Tindouf (Argèlia), estan els campaments de refugiats saharis que recentment visitarem una delegació de diputats de les Illes Balears encapçalada pel President del Parlament.

El clima del Sàhara és calorós i àrid a l'interior i més suau a la costa per la influència atlàntica, amb temperatures de 24° a 17°. A l'interior ja són més extremes, de 65° a -10°. Plou molt poc o quasi gens. No existeixen rius, sols els anomenats "ved". Predomina la població indígena bereber nòmada. Els principals recursos naturals són els fosfats, el ferro, la pesca...

Des de l'any 1509 que Portugal reconeix els drets espanyols sobre el Sàhara, aquests exerceixen el seu domini concentrat en les regions d'El Aaiun i Villa Cisneros (Dajla).

L'any 1973 neix el Front Polisari, moviment d'alliberació àrab i africà. Poc temps després l'ala militar del Front Polisari realitzava la primera operació contra el lloc militar espanyol de El Janga anunciant la declaració de combat armat contra el colonialisme.

A finals de 1973 Espanya es veu sotmesa a la pressió internacional per resoldre el problema colonial. Les mines de fosfats de Bu Craa reportaven grans beneficis que es volien mantenir el major temps possible. El juliol de 1974 Franco fa aprovar l'estatut d'autonomia com a pas previ al reconeixement al procés d'autodeterminació del poble saharí. Pocs dies més tard Franco ingressa a l'hospital i el rei Hassan del Marroc inicia l'ofensiva anexionista del Sàhara al Marroc.

El 16 d'octubre de 1975 es fa pública la resolució de La Haya que negava qualsevol dret històric de Marroc sobre el Sàhara. Hassan II anuncia la "Marcha Verde". Espanya negocia amb Marroc al marge de l'ONU.

El 14 de novembre de 1975 Espanya, Marroc i Mauritània firmen els "Acuerdos Tripartitos" que signifiquen el final de la presència espanyola al Sàhara. Mentre les darreres tropes abandonen el Sàhara, el 12 de gener de 1976, l'exèrcit marroquí i maurità invadeixen el territori saharí, el primer reprimint els simpatitzants del Front Polisari.

Aquí s'inicia un llarg exili. Nins, dones

i vells fugint a través del desert en ple hivern, a temperatures inferiors a 0°, perseguits per l'aviació i els bombardejos de napalm. El Front Polisari reuneix la població a Tindouf, dins territori argelès, la zona més inhòspita del desert.

Aquests campaments de refugiats són els que hem tengut ocasió de visitar la delegació de Balears. 165.000 persones viuen en les condicions climàtiques més adverses del planeta. La vista des de l'avió ja és un primer impacte difícil d'oblidar. Milers i milers de tendes i petites construccions, formant nuclis, els municipis, d'unes cinc mil persones cada un. Alguns no tenen aigua i l'han de transportar amb camions cisterna des de quaranta kms. de distància.

Però entre tanta adversitat, amb aquestes condicions inhumanes, es produeix el triomf de la humanitat sobre la barbàrie. Quan a moltes ciutats d'occident trobam la degradació humana, al Sàhara ha triomfat la civilització. Un poble extraordinàriament preocupat per la cultura, quan el primer pensament del dia és com sobreviure, ha aconseguit escolaritzar el cent per cent de la població infantil fins als setze anys. Amb l'ajuda internacional estan formant un nombre important de tècnics i universitaris. El sistema sanitari, a pesar de les terribles mancances de material i medicaments, cobreix tota la població, amb una especial atenció a la prevenció. Poguérem visitar dos horts, veritables miracles al mig del desert, i granges de pollastres i ous.

Aquesta és la gran lliçó que dona al món el poble saharí. Depenent totalment de l'ajuda internacional no s'han instal·lat en la cultura del subsidi, sinó que treballen dia a dia per, una vegada recuperat el seu territori, crear un estat modern, amb règim de llibertats i de gran participació popular, que serà capdavanter en el continent africà. Aquí cal citar el gran paper que juga la dona sahariana. Quan tots els homes són al front, la dona ha assumit la responsabilitat d'organització i administració. S'ha de dir que, mentre que en tot el món àrab els drets de la dona pràcticament no existeixen, al Sàhara aquesta viu en condicions d'igualtat. A títol anecdòtic podem citar que existeix el divorci a petició de qualsevol membre de la parella.

Fins ara la RASD (República Àrabe Saharai Democràtica) ha tengut el reconeixement internacional. L'ONU va dictar un pla de pau, acceptat per

Consideracions culturals A l'entorn del pregó de fetes

Amb molt bon criteri l'Ajuntament de Montuïri l'any 1985 va encetar el començament simbòlic dels actes populars en honor a Sant Bartomeu amb l'exposició del pregó de fetes. De llavors ençà s'han triat personalitats d'un cert relleu social o que la vida dels quals ha incidit favorablement dins el poble perquè, mitjançant una peça oratòria emesa quasi sempre a la sala d'actes de la casa de la vila, donassin anualment la benvinguda a les festes i llançassin al mateix temps el "sus", com si pertocàs al propi orador encendre el coet anunciador de l'inici dels actes festius.

En el transcurs d'aquests anys i per aquest ordre ens han delectat personalitats tan rellevants com Felix Pons, quan era Ministre d'Administració Territorial, Nadal Batle, rector de la Universitat, Jaume Cabrer, Canonge i antic rector del poble, Miquel Alenyar, destacat economista i de qualque manera vinculat a Montuïri, Gabriel Janer Manila, escriptor, el pare Antoni Martorell, eminent músic.

Cal dir que l'any 1990 no se'n renuncià, si bé fou suplert pels arquitectes autors de l'avantprojecte per a la rehabilitació del Molinar, els quals l'esbrinaren.

Els qui tenen interès per la cultura es congratulen tant pel pregó com per l'establiment del concurs literari, ja anunciat, així com pels altres actes culturals espargits al llarg del programa. Uns i altres donen a les festes de Sant Bartomeu un cert aire de cultura immers dins els actes de gaubança i esbargiment.

Oñofre Arbona

Hassan i els saharis, que el Marroc no ha complit. El referèndum d'autodeterminació s'havia de celebrar el gener de 1992 i Hassan no l'ha convocat, mentre que ha provocat nombroses violacions de l'alto el foc. Els saharis continuen la seva tasca de conscienciar l'opinió pública internacional, conscients que és l'única arma que els pot donar la llibertat. La veritat és que se l'han guanyada.

Pere Sempol Mas

Sant Bartomeu

Programa de les festes patronals de 1992

Dissabte dia 15

A les 19: Sortida dels cossiers i dimoni.

A les 21: A Plaça, presentació de la cinta i el llibret dels cossiers a càrrec de Joan Miralles i Monserrat.

Pregó a càrrec de Joan Miralles i Monserrat.

Diumenge dia 16

A les 20: A Plaça, homenatge als majors de 80 anys patrocinat per "Sa Nostra".

Dimecres dia 19 i dijous dia 20

A les 18: Al Dau, taller de màscares i caparrots.

Dijous dia 20

A les 22: Diapositives sobre el poble saharià.

A les 23: A Can Pieres, final de billar lliure.

Divendres dia 21

A les 18: Cercavila i actuació del grup "Estudi Zero" de teatre amb l'obra "Variacions".

A les 21: A Plaça, presentació de la "Guia de les excavacions del Poblat Talaiòtic de Son Fornés" a càrrec de Vicenç Llull

Santiago (Prof. titular de Prehistòria de la Universitat A. de Barcelona).

A les 23: A Can Pieres, final de billar a tres bandes.

Dissabte dia 22

A les 16'30: Tirada de guàtleres a Sa Torre.

A les 16'45: Carreres de karts als aparcaments del restaurant Es Cantó.

A les 20: Exposició d'aquarel·les i pintures a l'oli a càrrec de Magdalena Sastre Ramon, al carrer Jaume II, 28.

A les 22: A Plaça, presentació del llibre "Siguiendo mi camino" escrit per D. Bernat Martorell.

A les 23: A plaça: "Aires mallorquins" i "Rapsodia Espanyola" de Jaume Company.

Diumenge dia 23

A les 19: Sortida dels cossiers i dimoni.

A les 20: A "Sa Nostra", exposició de pintures a l'oli i dibuixos a càrrec de Catalina Sastre Pericàs.

A les 21: Eucaristia animada pe la Coral Parroquial dirigida per Baltasar Fiol, i veneració de la relíquia del Sant.

A les 23: Revetla i concert per la Banda de Música de Montuïri, dirigida per Pere Miralles Roca. A les 0'30: Berbena en Es Dau amb els conjunts "Tomeu Penya", "Geminis", "Mel i Sucre" i "Ossifar".

Dilluns dia 24

A les 9: Albada al so de les xeremies.

A les 10: Sortida dels cossiers i dimoni.

A les 11'30: Ofici solemne. Predicarà D. Antoni Riutort. Cantarà la Coral Parroquial dirigida per Baltasar Fiol. Els cossiers ballaran l'Oferta (La missa serà retransmesa per "Ràdio Murta").

A les 13: Amollada de coloms a càrrec del Club Columbòfil Missatger de Montuïri. Recepció per a tot el poble a l'Ajuntament i ball dels cossiers.

A les 18: Demostració de ràppel i escalada esportiva, al campanar

A les 21'30: A Plaça, entrega dels trofeus del "I Concurs Literari de Conte Curt".

A les 22: Concert de la Banda de Música dirigida per Pere Miralles.

A les 0'0: Berbena en Es Dau amb els conjunts "Orquestrina d'Algaida", "Cristal" i "Sa Por".

Dimarts dia 25

A les 11'30: A Plaça, corregudes de cintes i joies, estirar corda, rompre olles, etc.

A les 19: Partit de futbol de l'Preferent entre el "Montuïri" i el "Manacor".

A les 22'30: Festival de fi de festa a Plaça.

A les 01: Traca final.

Llimones i taronges

Feia dies que arribava mig malalta, deia que li anava molt bé, pel refredat, beure una taronjada natural. És una dona malhumorada, però aquell matí hi estava més que de costum. Vaig preguntar-li si hi havia res de nou i tota rabenta va respondre'm que no havia pogut prendre la taronjada. Per no tallar la conversa li demanà còndidament: ¿has acabat les taronges? i mirant-me amb cara estranya i arrogant em respon: no, és que tenc el sucador elèctric espallat.

Trenta anys abans, una pica on hi trabucàvem el raïm, els peus per trepitjar-lo, un sac per posar-hi la brisa, un parell de pedres per premsar-la i uns barrals per guardar aquest suc blanquinós i dolcenc que més tard, després de bullir i reposar, es transforma en vi, eren les eines que utilitzàvem per elaborar el sempre apreciat most. Tanmateix quan vermàvem, el meu padri anava darrera mi. Jo, aleshores, era un al·lotell amb molts grins al cap, i si un singló o un gra de fogoneu, calop o callet es resistia a ésser potejat a la pica, m'aferrava una amorosa clatellada tot dient: és d'aquests grans que surt el vi.

Quina antinòmia. Pareix mentida, debades pensam com és possible que només uns anys separin la imaginació i la creativitat de la inutilitat i l'alienació. ¿És, per ventura, el consum exagerat que ens ha fet arribar a aquests estadis de sobirana imbecilitat?, ¿o tal volta és el fals progrés que en poc temps va corcant tot Mallorca i com malaltia dolenta segueix el seu procés anihilador?. Té moltes d'èsser aquest mescladet consumista i progressista la causa que molts municipis d'aquesta illa, sobretot els de vorera de mar, siguin dels més rics de l'estat espanyol, a canvi, clar, d'haver perdut totalment les seves personalitat i cultura pròpies.

A Montuïri, els al·lots encara poden anar a lloure pels carrers i la gent es passeja amb relativa tranquil·litat; gaudim d'una manera d'èsser pròpia i som fèels a la nostra cultura. Hi ha coses que no tenen preu i pens que aquesta n'és una. Però alerta!, comencen a sentir-se veus que parlen el llenguatge de la destrucció:

- No podem quedar arrera.
- De cada dia hi ha menys habitants.

- Tanmateix la terra no dona res.

Un llenguatge molt perillós que en poc temps pot transformar totalment el poble i així, haguem de fer tots la penitència pels pecats d'una guarda. Però, no passeu ànsia, sempre hi haurà gent que cregui que per fer taronjada i llimonada allò que realment es necessita són llimones i taronges.

Sa talaia d'en Rubí.

El Batle de Montuïri

Aprofita l'avinentsa de
Sant Bartomeu
per desitjar a tots
els montuïrers i
visitants

**Bones Festes
i
Molts d'anys**

**Ca'n
Pierres**
café

Aire acondicionat

Vos desitja Bones Festes

FÀBRICA DE VIGUETES DE FORMIGÓ
PRETENSAT I VIBRAT

MIQUEL SASTRE MAYOL

FÀBRICA: A SON MANERA - Telf. 64 61 49
OFICINES: Carrer Palma, 108 - Telf. 64 61 27

MONTUÏRI
(Mallorca)

S'ha dit que...

... ses bústies (bussons) col·locades a certs portals o façanes d'algunes cases de la vila ofereixen un aspecte lamentable. ¿Per què no se cerca una altra solució?

...

... en es graons tornaren aparèixer ossos humans dia 9 de juliol passat, quan feien sa siquia per posar-hi els cables de s'instal·lació elèctrica que ha d'il·luminar l'església. Déu sap es cents d'anys que tenien i de quins avantpassats eren!

...

... es dies que feien aquestes siques hi havia comentaris per a tots es gusts. Fins i tot se sentí aquest: "Això és per instal·lar-hi un altaveu connectat a una "cassette" per sentir bé es capellà es dies des morts... quan no sia a l'església".

...

... un casament com es des dia 11 de juliol passat no es veu tots es dies. Es feren tan estrambòtiques bromes que una persona de seny digué: "Pareix mentida que un acte tan "sèrio" s'hagi arribat a desprestigi-
ar tant". I un altre, en castellà contestà: "Donde las dan, las toman".

...

... molts de curiosos, sobre-tot curioses, van a veure es vestit de sa núvia, però en aquest cas això era lo de manco. S'havia parlat tant d'innocentades que esdevingueren tan excessives com ingènues.

...

... són tantes ses malalties que "peguen" an es conills que han desanimat molts de caçadors. Qualcú, per dos reals, s'altre dia estava disposat a vendre s'escopeta.

...

... sembla mentida que es caçadors, que tenen una vista tan fina per endevinar es conills, l'errin quan miren es calendari i apuntin dia 10 per dia 11. Fins i tot en feren una crida!

...

... per altra part, no se comprèn com no feren una crida fent a sobre s'hora que havia de passar sa torxa olímpica per Montuïri, dia 23 de juliol. En fan moltes que interessen manco! I si ja hi havia gent, encara n'hi hagués haguda més.

...

... no se sap per què no s'ha inclòs en es programa de festes sa

Fotografia retrospectiva

Era l'any 1944, un dia de primavera, quan aquests jovenets es barallaren per aquesta bicicleta. Però després, tots tan amics que es volgueren fotografiar junts. Aquests eren en Pep "Silis", Antoni "Confiter", Tomeu "Porrerenc", Norat "des Forn", Tomeu "Tec", Jaume "Carboner" i Antoni "Canet". Encara, darrera ells, es pot veure un forat de coloms que donava a la rectoria i que anys després fou tapat.

inauguració de sa il·luminació des campanar. Hagués estat un número festiu i lluminós... i digne de celebrar.

...

... ningú sap on decidiran situar s'abocador des fems que recolleixen es camions. Tots ets ajuntaments afectats volen llevar-se es problema de damunt, an es preu que sigui. Sembla que no existeix solidaritat.

...

... es montuïrers aviat hauran de tenir es nassos a prova de bomba. I qui no ho creu, que ho demani an es veïnats de sa depuradora.

...

... i no sols arriben queixes d'aquells veïnats, sinó també de tots quants es diumenges a vespre es passegen o seuen per plaça quan passa es camió des fems. Tothom diu que aquell "perfum" és insoportable.

En Xerrim

Cafeteria Ca n'Aloi

Tapes variades
"Pollo al ast"

Agraeix la correspondència del públic

Amb motiu de Sant Bartomeu desitja a tothom
Molts d'anys i bones festes!

L'Ajuntament informa

Resum de l'acta de la sessió plenària ordinària celebrada el 21 de Juliol de 1992

Informes d'alcaldia

La concessió per a instal·lar la il·luminació al campanar i església fou concedida a l'empresa Francisc Barceló per un import de 1.749.878 pessetes. "La Caixa" ha efectuat per a aquesta millora un donatiu de 250.000 pessetes.

L'Ajuntament va comprar una finca davant la depuradora per instal·lar a finals de mes la nova depuradora.

El C.I.M. ha declarat d'interès social les obres annexes a la benzina a la carretera de Manacor per emplaçar-hi un bar restaurant.

També s'ha declarat d'interès social Son Bages, un centre d'equitació anant a Vilafranca; una obra que s'ha legalitzada i serà d'interès social.

El batle va convidar tots els partits polítics per fer una asseguda durant un dels dies de la primera setmana de setembre per tal d'intentar arribar a un acord, on s'inclogui un pacte urbanístic, integració dins comissions, fins i tot dins la de govern. Tot això d'una manera ampla del tot, perquè tots els partits puguin fer feina en profit del poble. Una proposta que al parèixer semblà bé i la rebéren favorablement, en general. S'haurà d'esperar, però, que arribi la data i contestació definitiva.

Canvi en el projecte de la residència de la 3ª edat.

Una vegada obtingut l'informe de l'arquitecte, el Consistori aprovà diferents modificacions a la Residència de la 3ª Edat. Es refereixen a portals, banys, calefacció, ubicació del transformador, millores a la cuina i eliminar algunes obres que figuraven en el primer projecte.

Canvi en el projecte de la piscina

També s'aprovà un canvi en el projecte de la piscina. Degut al tipus de terreny existent, molt argilós, serà necessari construir un túnel envoltant la piscina. La resta del projecte romandrà sense modificacions.

Pressupost de festes

Per a les properes festes de Sant Bartomeu es va aprovar un pressupost de 4.870.000 pessetes, si bé com a contrapartida es preveu que aquesta quantitat s'iguali amb els ingressos d'entrades i consumicions a les berbenes de les festes.

Conveni biblioteca

Com cada any i en vistes al pròxim curs, s'acordà renovar el conveni amb la biblioteca.

Retribucions partits polítics

Tenint en compte el nombre de regidors i els càrrecs que ocupen dins el Consistori, s'aprovà que les retribucions als partits polítics per a l'any 1992 fossin les següents:

P.P.	140.000 ptes.
PSOE	10.000 "
PSM	10.000 "
C.B.	5.000 "

Mocions

El PSOE va presentar una moció sobre modificació del tipus de gravamen a les llicències urbanístiques. A resultes de la qual es va acordar: a) Augmentar el tipus aplicat a les llicències d'obres que suposin de fet la construcció d'una vivenda a sòl rústic; b) Subvencionar amb llicència gratuïta la rehabilitació de les vivendes ubicades als carrers més empinats del poble; i c) Potenciar a través d'estímul econòmic la conservació dels portals i façanes antigues del poble. En canvi no fou possible aprovar una modificació de l'import de les llicències d'obres dins el casc urbà, del 2 a l'1 per cent, perquè la llei sols contempla el 2 per cent.

També fou aprovada la moció del PSM en el sentit que l'Ajuntament insitirà els propietaris de les concessions d'interès social a sembrar vegetació que dissimuli l'impacte paisatgístic de les construccions.

Conveni amb l'I.N.E.M.

S'aprovà facultar el batle perquè pugui firmar els convenis amb

l'I.N.E.M. sobre personal i obres.

Precs i preguntes

Preguntes del PSOE

- P: ¿Quin és el balanç econòmic del menjador de la 3ª edat?

- R: Ingressos per quotes: 8.122.875
Despeses en general: 9.292.575 ptes

- P: ¿Quina és l'assignació econòmica de cadascun dels sis regidors del PP-UM de gener a agost i de setembre a desembre que es preveu per enguany?

- R: 140.000 pessetes entre tots.

- P: ¿Com es troba la fase d'execució de la piscina municipal? ¿Quina quantitat es destinarà a cada una de les fases previstes?

- R: Es troba aturada.

- P: Voldríem que ens digués la relació de membres de la Comunitat del Pla que anaren a París, objectiu del viatge i cost econòmic.

- R: D. Antoni Pascual, President.

D. Joan A. Ramonell, Vicepresident.

Objectiu del viatge: Retre una visita a les instal·lacions de la xarxa d'aigua potable. En quant al cost econòmic: cap.

- P: ¿Quin és l'estat actual de les obres de construcció de la residència pels majors. Balanç pressupostari del que s'ha gastat fins ara i despeses futures que es pensen desenvolupar?

- R: 1ª fase: despeses realitzades: 16.375.520 ptes.; despeses pendents: 7.524.480 ptes.; 2ª fase: despeses realitzades: 3.642.238 ptes.; despeses pendents: 33.457.762 ptes.

- P: ¿Pensa la Mancomunitat del Pla i els pobles que la formen tirar endavant en el servei de menjador centralitzat a Montuïri? ¿Quins beneficis suposarà per a Montuïri?

- R: Està en estudi, i els beneficis que suposarà per a Montuïri, no se sap.

Preguntes del P.S.M.

- P: ¿Es poden veure les còpies dels "partes" d'obra que ha fet fins ara el garriguer? ¿S'ha provocat l'obertura d'algun expedient?

- R: Els "partes" es poden veure a Secretaria. No s'ha obert cap expedient.

(Continua a la pàgina següent)

L'Ajuntament informa

(Ve de la pàgina anterior)

- P: ¿Se'ns pot reemetre còpia de totes les actes de la Comissió de Govern.

- R: No hi ha cap inconvenient.

- P: ¿Quin és el detall de les despeses realitzades per les jornades de la Mancomunitat del Pla?

- R: Estan demanades al Secretari de la Mancomunitat.

- P: ¿Es normalitzaran tots els impresos municipals?

- R: Digau quins són els que no estan normalitzats.

Sessió plenària extraordinària celebrada el 10 de juliol

Modificacions dels Estatuts del Consorci d'Aigües

S'acordà per unanimitat la modificació dels Estatuts del Consorci d'Aigües. Fou reformat total o parcialment el contingut de vuit articles, essent les variacions més importants, aquestes:

a) Cedir per temps indefinit (i no

La commemoració del 5è. centenari del descobriment del Nou Món

Un grapat de montuïrers interessats en el tema, volgueren celebrar d'una manera particular la sortida de les caravel·les cap al Nou Món.

Els actes es feren en Es creuers els passats dies 1 i 2 d'aquest agost, si bé l'acte que es pot considerar cultural, consistent en un col·loqui sobre el descobriment del Nou Món i l'origen del naixement de Cristóbal Colón, el dia 2, reuní un grup d'investigadors de prestigi sobre el tema i autors de llibres o documents damunt la matèria. Entre ells hi havia n'Onofre Vaquer, Doctor en Història; Jaume Amengual, Llicenciat; Joan Miralles i Monserrat i Rafel Bauzá Socias, aquests dos,

montuïrers. Actuà de moderador l'advocat Damià Barceló. Gabriel Verd, absent de Mallorca, no hi pogué assistir per trobar-se a Palos de la Frontera (Càdis) convidat pel batle d'allà.

A més, hi hagué ball la primera nit i la darrera acabà amb focs artificials a mitja nit, tot coincidint amb la sortida de les caravel·les.

Cita prèvia

En agost, s'ha suprimida

La cita prèvia que es realitza en el consultori a Montuïri, durant aquest mes d'agost s'ha suprimida. Tornarà reprendre el mes de setembre.

limitant-se a 25 anys) l'ús de les instal·lacions d'abastiment i sanejament, conservant-ne la propietat.

b) La composició i el nombre de membres de la Junta de Govern seran determinats per la Junta General.

c) Són objecte del Consorci l'execució d'obres i distribució d'aigua i sane-

jament, així com la seva explotació.

d) Per poder canviar els Estatuts seran necessaris dos terços de vots favorables.

e) La Junta de Govern del Consorci tindrà facultat per poder contractar obres i serveis de qualsevol empresa, ja sia pública o privada.

RESTAURANT

ES

DAU

Cuina internacional
Plats mallorquins
Menjador
Piscina
Terrassa
Fàcil aparcament
Preus econòmics

.....

Avda. Es Dau, s/n Telf. 64 62 80
Montuïri (Mallorca)

L'any 1925 començà a pintar

Margalida Mateu Oliver de "Meià"

Ha exposat poc perquè sempre ha estat un crític de si mateixa

Temps feia que vollem dialogar amb ella. Avui, a la fi, hem tingut un espai lliure i ens hem decidit.

Na Margalida Mateu Oliver, de "Meià", és una artista dels colors. Les flors que al "pastel" plasma damunt la tela són d'una delicadesa, netedat i frescor extraordinàries. Quan ens mostra part de la seva obra, al costat dels treballs realitzats darrerament a l'"Escola de la Mediterrània" —fins enguany ha estat alumna de l'esmentat centre— romanem absorts i meravellats.

Dins els treballs abans esmentats, excel·leixen la lluminositat d'unes flors que, plenes de vida, volen sortir part damunt la tela. Una altra de les seves obres —on s'hi endevina la influència de Cézanne— ens presenta uns fruits realitzats a l'oli, els quals, depositats damunt una taula, en primer pla, tenen per fons una gran finestra oberta a l'horitzó. Les aquarel·les de petit format, amb motius i racons del nostre poble, són senzillament obres d'art. Fa dos anys que es dedica a aquesta darrera i difícil tècnica. No hem pogut admirar-ho tot, perquè la seva obra és nombrosa i no hi ha temps per tant.

De na Margalida, i referint-se a les flors que exposà fa un cert temps, diu en Guillem Morey Mora: "... Hay toques de hechizo que volatilizan humanidad". I continua més envant dient: "Un candor de floraciones...", per acabar quan expressa: "La nobleza de unas flores adquiere su grandiosa delicadeza de encantos por gracia y primor de manos sabiamente femeninas".

M. Sansó diu d'ella quan parla de la seva precisió: "Su espíritu de síntesis desvanece detalles..."

I en J. Mascaró Pasarius fa el següent comentari referint-se a la nostra pintora: "Flores silvestres y de jardín llevadas al lienzo por una pintora con gran carisma artístico..."

Com es veu, na Margalida no és una desconeguda dins el món de la pintura. Els crítics d'art i els col·leccionistes la tenen molt en compte.

Nasqué a Rodeo de la Cruz, província de Mendoza, Argentina, l'any

1916.

Els seus pares, Joan Mateu Martorell i Aina Oliver Sastre, eren montuïrers que havien emigrat al Nou Món. És viuda de Jaume Ignacio Mateu des de 1978.

—¿Des de quan pintes, Margalida? (Ens tractam de tu de tota la vida).

—Des de molt petita. Tenia uns nou anys i ja pintava. Record que en Mateu Taberner, de Lluçmajor, després d'haver vist uns dibuixos que jo havia fet, s'oferí a la meua família per donar-me classes de pintura.

—Sembla que aquest fou el teu primer professor. ¿Ens pots dir els altres que has tingut?

Estam asseguts a la vora d'una taula, i posant-se una mà a la cara es recolza amb el braç quan contesta:

—Mira: l'any 1934 vaig continuar estudiant amb en Càffaro durant dos anys. Aleshores jo volia ingressar a la "Academia de San Fernando" de Madrid, però el 1936 va esclatar el "Moviment" i els meus projectes quedaren completament alterats, destruïts. Com que la pintura m'atreia vaig continuar les classes amb en Miralles durant dos hiverns. Seguidament vaig estar uns set anys sense pintar.

—¿Per quins motius deixares els pinzells? ¿Com no et decidires a exposar? Tu havies duit una activitat pictòrica bastant intensa.

—En primer lloc, com he dit abans, la nostra guerra civil destruï els meus

plans...

Na Margalida lleva els braços de damunt la taula i acosta l'esquena al respall del sofà quan continua.

—... Endemés, cercava i no trobava, jo no volia copiar. Més encara, sempre he estat un crític molt sever amb mi mateixa. Per això tampoc exposava.

—¿Què és allò que t'agrada plasmar damunt la tela? ¿Quins són els motius que més t'estiren?

—Mira, jo pint tot allò que m'inspira. No les coses que em comanen.

Ens hem adonat tot d'una, en el començament de l'entrevista, que estam dialogant amb una professional, una artista del color. Parla d'un tema —la pintura— que coneix i estima, i diríem que també domina. No té dubtes damunt allò que vol exposar amb el pinzell. No ens sorprèn la seva resposta.

—¿Ens pots dir la teua opinió damunt l'art abstracte?

—M'encanta, però no m'hi he dedicat.

—A més dels primers mestres de pintura amb els quals donares les primeres passes, ¿qui més has tingut com a professor?

—Després d'estar els anys que he dit sense pintar, vaig començar les classes a l'"Escola Lliure a la Mediterrània". El meu professor, que a la vegada era director de la citada Escola, fou, fins a l'actualitat, en Xim Torrens Lladó.

Ens diu la nostra interlocutora que enguany considera acabats els seus estudis, si es pot dir que tenen fi. Quan ens anuncia aquest fet no podem manco de comparar tota la seva vida d'aprenentatge i l'esforç que significa, amb la mentalitat dels temps presents, on qualcú, amb uns quants anys de mossatge, s'instal·la per ell mateix i es considera mestre.

—¿Ens pots dir si dins el nostre poble s'hi poden trobar teles de qualitat, que es puguin considerar obres d'art?

Pensa uns moments i fa un gest afirmatiu quan contesta:

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

—Sí, crec que qualche cosa, malgrat que en trobaríem poques. On hi ha tal volta teles dignes de tenir-se en compte és a la Rectoria.

—¿Amb quina escola de pintura t'identificaries?

—Amb la dels impressionistes, sense cap dubte. Un pintor que admir d'un mode especial és en Cézanne. Reconec que aquest artista ha influït molt dins la meua obra.

—¿Hi ha dins l'entorn que vius, temes d'interès per a un pintor?

—Sí, decididament. Dins el nostre poble i als voltants, hi ha bastants de racons i llocs molt interessants.

—Perdona que insistiguem en un fet que t'havíem insinuat abans. Consideram que has exposat molt poc.

—És possible. De moment, però, per les festes de Sant Bartomeu, si Déu ho vol, exposaré a Ca Na Jerònia. Probablement ja em donaré a conèixer més. Mentrestant, però, t'he de dir que l'any 1981 vaig exposar a l'"Escola Lliure de la Mediterrània". Fa set anys, a l'Ajuntament de Montuïri vaig fer una petita mostra, i al museu de Porreres hi figura també un quadre meu amb un motiu floral.

—Ens has dit abans que eres una admiradora de l'impressionisme. ¿Ens pots dir també amb quines tècniques treballes de gust?

—Procur emprar totes les tècniques.

—¿Què pintes en el moment actual?

—El que actualment m'enstusiasma i treball, és l'aquarel·la en diversitat de motius; m'encanta. El retrat també m'agrada molt. I com també has pogut comprovar, les flors, on empr la tècnica del "pastel". La pintura em dóna l'oportunitat de tractar amb la gent.

—A més de la paleta i els pinzells, ¿tens altres aficions?

—Sí, i té una relació també amb tot quant hem parlat abans. M'agrada donar vida a les coses que consideram inservibles i que abandonam a un racó oblidat de la casa. Sien els objectes que sien.

—Diga'ns, per favor, alguns noms de pintors que has conegut personalment.

—Com és natural he tractat amb bastants. De tots en guard un record agradable. He d'anomenar entre altres, en Bernardo San Juan, en Miralles, en Càffaro, en Xim Torrens...

L'impacte de la pintura de na Margalida de "Meia" és evident en els seus quadres

—¿Has pensat, en algun moment, donar classes de pintura?

—No, francament. Mentre jo pugui pintar desenrotllant la meua inspiració, no. Si algun dia, per desgràcia, em veig impossibilitada per pintar, després, sí.

—La darrera pregunta, Margalida. ¿Què és allò més difícil de plasmar damunt la tela?

Somriu a mitges, la nostra entrevistada, quan contesta:

—L'atmosfera. És difícil d'exposar i expressar a un quadre.

Quan ens acomiadam de na Margalida i travessam la petita clastrajardí de ca seva, ens adonam de l'impacte que ha causat en nosaltres la seva obra pictòrica. Ens hem proposat seriosament tornar-hi amb més temps, en una altra ocasió, per admirar-la més detingudament.

Miquel Martorell Arbona

Restaurant
Ca's Carbone

Molts d'Anys i
Bones Festes

Ctra. Manacor, km. 28 - Telf. 64 65 04 - 07230 Montuïri

Poema

A la joventut de Montuïri

*Perquè aprengui a divertir-se
sense gastar doblers*

Joventut encantadora
que habites es poble meu,
ja mai li siguis traïdora,
aprecia lo que és teu;
Bona Pau, Sant Bartomeu,
es cossiers, s'emissora
i tot lo que mos doni Déu.

Sa gent que no viu aquí,
per Sant Bartomeu retorna,
si qualcun no pot venir
i pareix que se conforma,
no ho cregueu, que no és així.

Es que varen néixer aquí
i han anat a viure a fora,
sé cert que ho enyora i plora,
perquè a mi em va passar així:
Nou anys pensant a tota hora,
com i quan tornar venir.

Era que enyorava massa
es diumenges dematins,
i es passejos per sa plaça
on se veien es fadrins,
cosa que ara no passa.

S'horabaixa, per mudar,
sa gent 'nava an es futbol,
es que podien pagar,
o an es cine de Ca n'Aloi;
molts 'naven a passejar
per s'Hostal, a prendre es sol.

Es vespre, un passeig hi havia,
que era de lo més garrit,

Com la sal

A una conversa amical de sobre-
taula un pare de família comentava
lo següent: "Quan la meua dona fa
el dinar, normalment posa la sal
adequada i el menjar surt encertat i
bo, perquè no és fat ni salat. Però
si un dia no pensa a posar-hi sal,
aleshores el cuinat no és menjador,

des que es sol se ponia
fins ben entrada la nit
es jovent se divertia
amb un "gasto" molt petit.

Hi havia pocs doblers,
era molt diferent d'ara,
que vos en donen de més;
an això ho sap qualche pare,
que entre es seus fills i sa mare
li giren cada setmana
sa butxaca a s'enrevés.

Jovenet afortunat
que tens salut i doblers:
pensa en aquell temps passat,
que es teus pares t'han contat
que no tenien res més,
que temps ben aprofitat.

No vos gasteu es milions,
que encara no en guanyau;
¿per què no organitzau
"xarles" i excursions,
i llegiu Bona Pau,
i es vespres vos passejau
per sa plaça i es graons?
Ja veureu que bé ho passau.

Ma. Antònia Adrover "Manxes"

perquè és insípid i no té gust de
res".

La sal és un condiment indispen-
sable que no pot faltar a la taula i
dóna sabor als aliments, però s'ha
d'emprar amb mesura i ha d'estar
en el seu punt, no es pot excedir (a
ningú li agrada trobar un grum de
sal dins la paella). La millor qualitat
de la sal és que hi sigui però no es
noti.

El que deim de la sal podríem
aplicar-ho a les persones. N'hi ha
que estan dins el grup, la "pandilla",
la comunitat, l'equip... i sempre
s'han de fer notar, han de cridar
l'atenció, han de ser el centre o han
de dur la veu cantant; a vegades
arriben a embafar.

N'hi ha d'altres, en canvi, que la
seua presència dins el grup quasi
no es nota, però hi són. Es pot
comptar amb ells, saben estar al
seu lloc, diuen la paraula justa i
adequada al seu moment. El dia
que aquestes persones no hi són és
quan més es percep la seva absèn-
cia. Tal vegada persones així són
les que més necessita la nostra
societat. El que precisa no és figu-
rar i molt manco afatar, sinó esser-
hi, donant gust i sentit a les coses
de cada dia, com la sal als aliments.

Andreu Genovart

**Desitja a tots els montuïrers
unes bones festes de Sant Bartomeu, i
MOLTS D'ANYS**

Carrer Major, 26

· Telèfon 64 60 55

· MONTUÏRI

Miss Comunitat Balear

Yolanda Fuentes Cano, de 18 anys, elegida

La matinada del diumenge 5 de juliol passat la discoteca "Ics" fou l'escenari de l'elecció de "Miss Comunitat Balear 1992". S'hi presentaren 24 candidates davant 400 espectadors. L'acte començà a les 2 de la matinada i acabà devers les 5.

L'espectacle era enlluernador: llum, so, bel·leses... donaven a l'ambient un caire espectacular. En el jurat hi havia en Raimundo Arbona, regidor de Cultura del nostre Ajuntament. Fou elegida Yolanda Fuentes Cano, de 18 anys, de Ciutat.

El Cossiers, a Sevilla

No fou molt llarga, més bé breu, l'actuació dels Cossiers a "l'Expo '92" a Sevilla. Dia 2 matí ballaren a les 10'30 en el pavelló de Balears. Més envant i amb "Els Mocadors" precediren -tal com vénen fent-ho per Sant Bartomeu- el President Cañellas i les altres autoritats a l'entrada de dit pavelló. I el divendres, dia 3, tornaren ballar dues danses alternant amb els altres conjunts de les nostres illes.

Jubilació

El manescal i col·laborador de Bona Pau, Joan Miralles Bibiloni el passat 19 de juliol es va jubilar per haver complert els 65 anys. Darrerament ocupava la titularitat d'Extensió Agrària de la Conselleria d'Agricultura i Pesca de la Comarca de Campos, a la qual Montuïri hi està inclosa.

Il·luminació del campanar

Les obres per a la il·luminació de les façanes del campanar i de l'església començaren el 9 de juliol i s'espera que s'acabin a principis d'agost. És desig de la gent del poble el veure'ls enllumenats i ressaltant de nit, sobretot des de fora del poble.

Societat de Caçadors

L'assemblea anual de la Societat de Caçadors celebrada el passat dia 11 a la Sala d'Actes de la Casa de la Vila va atreure l'interès de molts d'aficionats a la caça. A l'ordre del dia s'hi havien inclòs temes que afectaven a molts dels presents i tenien importància de cada al futur de la societat. De tants que n'hi va haver, molts hagueren d'estar drets.

Medalla a Joan Verger

Joan Verger rebé la medalla de la Universitat del "Dowling College" de mans del seu president, Victor P. Meskill

Dia 14 de juliol el nostre paísà i President del Consell Insular, Joan Verger, va rebre la medalla del "Dowling College", tot coincidint amb la inauguració a Ciutat de la XIV Conferència de la Mediterrània. Enhorabona!

Olimpiades

La torxa olímpica va passar per Montuïri, per la carretera de Manacor cap a Vilafranca, a les dues de l'horabaixa del passat 23 de juliol. L'atleta montuïrer Joan Barceló fou un dels qui la portaren 500 metres. Un centenar de persones s'hi desplaçaren per

La flama olímpica passa per Montuïri

presenciar el pas de la flama i la comitiva que l'acompanyava.

Rectificació

A rel d'un "s'ha dit que..." i a fi d'aclarir conceptes, "Pere Sampol comunica que el seu viatge al Sahara no va costar res als ciutadans, ja que els diputats que hi assistiren ho feren a títol particular, pagant cada un de la seva butxaca". Una clarícia digna de tenir en consideració.

Homenatge a Llopart de la Penya

L'Obra Cultural Balear ens participa de l'homenatge que es projecta retre al poeta i escriptor Josep M^a. Llopart de la Penya, a finals d'any, sota el títol "Un home que ha fet país. Gràcies, Llopart".

A les moltes entitats culturals que s'hi adhereixen, també es pot comptar amb el repall de Bona Pau.

Nova benzinera

Dia 27 de juliol en el quilòmetre 29'3 de la carretera de Manacor es va obrir una gasolinera, la primera a Montuïri, la qual és propietat de la família Jaume Bauzá-Catalina Mayol (de Son Comelles).

Aquesta benzinera, "De ses Jardines", serà explotada per la mateixa família, està abanderada per CEP-SA i farà, des d'ara, que els montuïrers no ens hàgim de desplaçar a poble extern per omplir de combustible tant els cotxes com la maquinària que el necessita.

Un problema que no duu traça de solució

Zones de caça, paisatge i natura s'estan destruint

La gent i els que governen se n'haurien de cor

Es venen massa troços petits de terra on després, en alguns i d'una manera un tant encoberta

Joan Beltran Solivellas "Canai", president de la Societat de Caçadors, examina la situació actual de la cinegètica i la seva incidència dins la natura a Montuïri

La Societat de Caçadors de Montuïri va celebrar el passat juliol l'Assemblea anual on es posaren de relleu tant la situació actual com els problemes que afecten a l'entitat i als caçadors.

El seu president, Joan Beltran Solivellas "Canai", de 47 anys, després ens va espinzellar els aspectes, detalls i problemàtica que es presenten davant la temporada de caça. En Joan fa sis anys i mig que presideix la Societat i abans ja n'havia estat dos i mig a la directiva. Això fa que visqui ben de prop tota la problemàtica i el considerem com a la persona més indicada per parlar-nos-en.

Començam demanant-li per la situació econòmica. I ens diu:

—El pressupost de la Societat de Caçadors es basa entre 1.600.000 i 1.700.000 pessetes. Aquests doblers, juntament amb una aportació de l'Ajuntament, serveixen per pagar les despeses de la Societat, el Guàrdia Jurat, el vedat, l'administració, repoblació, gàbies de salvatgina, fira, tirades, trofeus...

—Econòmicament, ¿podeu anar?

—Fins ara la Societat ha viscut de rendes, ja que hi havia uns propietaris

que en el seu dia aportaren els terrenys per a la caça. I per altra part la mateixa natura es cuida de la resta, com és per exemple perdius, conills i altres, que són aprofitats i controlats degudament.

—Has parlat a l'Assemblea de la pneumònia. ¿Què és això?

—És una malaltia, la pneumònia hemorràgica vírica, que fa tres anys ataca els conills, la qual en pocs minuts els aniquila. Una malaltia que deixa en un 10 per cent la població de conills. O sia que de cada 100 en moren 90. Per tant, ara sols resta un 10 per cent de la caça de conills que hi havia l'any passat. Ha estat l'any que ha atacat més fort. Aquesta malaltia va començar devers la fira passada i va durar fins al maig passat.

—Davant aquest problema, ¿què féreu?

—Davant aquesta situació era necessari augmentar el pressupost, ja que no podem viure de rendes. S'ha de seguir caçant i s'haurà de fer una repoblació més intensiva, de tal mane-

ra que no ocasioni problemes al pagès. De no ésser així, no arribarem al nombre d'animals d'abans.

—Aquesta situació, ¿com acabarà?

—Si, per exemple, en acabar la caça, de cada cent conills abans en quedaven 10, aquests 10, en tornar el període de caça s'havien reproduït i n'hi tornava haver cent. En aquests moments, si sols hi ha el 10 per cent, que és quan comença la temporada i això és la quantitat que solíem tenir en acabar-la, ¿què quedarà realment a la darrereria?, ens preguntam —diu en Joan—. Realment quedarà poca cosa.

—Solució.

—Hi ha un pla com és el d'una repoblació. La mateixa que ja es fa amb la perdiu o amb la guàtlera, encara que sia feta de granja. Aquesta situació ens durà a caçar altres espècies, en no haver-hi conills.

—És natural.

—Clar. Si el caçador no pot caçar conills i desitja caçar guàtleres, almanco que hi hagi guàtleres i perdius i en més quantitat. D'altra manera ens trobarem que hi haurà un nombre de caçadors que faran molta pressió

Sempre que es respecti la llei, la caça del conill amb ca es podrà practicar els dimarts i dissabtes

PERÍODES HÀBILS DE CAÇA

Els períodes hàbils de caça a Mallorca per a la present temporada són els següents:

Conill: La caça del conill estarà oberta des del segon diumenge de juliol fins al primer diumenge de gener de 1993. Sols es podrà caçar amb armes de foc els dijous i diumenges i amb cans, els dimarts i dissabtes.

Mitja veda: Començarà el 15 d'agost i durarà fins a l'obertura de la caça menor, en general. Durant aquest període es podran caçar guàtleres, tórtors, tudons i conills.

Caça menor: S'obrirà el primer diumenge d'octubre i durarà fins al quint diumenge de gener, si bé la caça del conill acabarà el primer diumenge de gener.

nar-se

nt a marxes forçades

cienciar

a, sorgeixen edificacions il·legals

damunt una determinada caça i aquella caça s'acabarà molt abans, ja que si es diversifica la pressió cinegètica damunt les diferents espècies, no incidirà damunt unes poques. Per altra part, si l'any passat en acabar la temporada de caça quedaven per exemple 500 perdus dins el vedat de Montuïri, enguany hi ha la possibilitat que en quedin 250. I això fa que si per a l'any que ve no es reforça la població de perdus, tindrem una manca.

—Solució.

—Reforçar en perdus, però també fer una repoblació en quant al conill.

—¿Quin sistema?

—El 50 o el 60 per cent de conill de camp i el 40 ò 50 de conill de granja o de casa. Aquest creuer pot anar bé, millor dit, així com va ara. Amb un pressupost suficient es poden dur conills de la península. Tal vegada seran més petits que els d'aquí, però s'adaptaran. Si poguéssim comptar amb terrenys, fins i tot hi podríem fer una granja i així tendríem per suplir els que aquesta malaltia farà desaparèixer.

—¿Teniu experiència?

—Sí. Quan va començar la mixomatosi, fa uns 40 anys, ja es va haver de superar d'una manera semblant.

—¿No es podien vacunar els conills del camp?

La pneumònia hemoràgica vírica, una malaltia que des de fa 3 anys ataca greument els conills

És necessària una repoblació més intensiva

La Societat de Caçadors de Montuïri té uns 300 socis

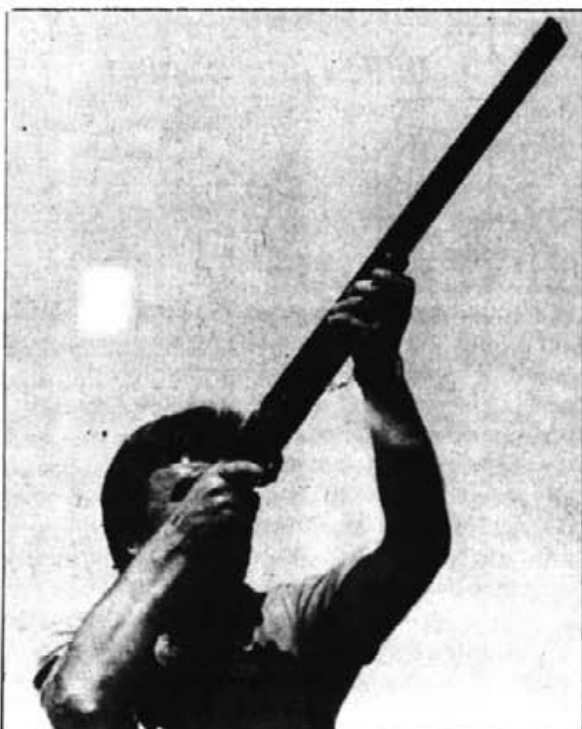
—Sí. Hi ha una vacuna que cura; però això suposa agafar el conill i després amollar-lo. I això sols es farà dins un tant per cent molt limitat. I si per altra part i per ell mateix ha d'anar superant la malaltia, si és com les anteriors, es necessitaran de 10 a 15 anys.

—¿I aconseguir més pressupost?

—És molt difícil. Vàrem aconseguir una quota de 1.000 pessetes per a l'any que ve, però amb això podem fer poca cosa.

—Això és un problema.

—Sí; però no s'ha d'exagerar. És clar, per altra part, que el que fa una gestió dels recursos, que en aquest

Aquesta temporada de caça sols es podrà practicar amb armes de foc els dijous i diumenges

cas és la junta directiva, se sent un poc impotent, perquè amb la quantitat que s'obté no es podran fer massa coses.

—¿I si no hi hagués aquest problema?

—Quan no hi ha hagut problemes no hem entrat dins la butxaca del soci, perquè ens bastava administrar la societat. A més, en aquests moments s'hauran de fer esforços econòmics per part del soci per poder aconseguir que funcioni.

—¿Quants de socis teniu?

—Uns 300.

—¿Teniu altres problemes?

—Un de greu, com és el de la destrucció de les zones de caça, el paisatge i la natura. I s'estan destruint a marxas forçades.

—¿Per què es destrueix?

—Davant la poca rendabilitat que avui donen tants de trossos de terra petits, com són quarterades, mitges quarterades, quartons; i per altra part el desarrelament que té la gent, de fora vila, decideixen vendre alguns dels 3 ò 4 trossos que tenen, a gent de fora poble, sobretot de Ciutat. Després, allà, teòricament, no s'hi pot edificar com a vivenda, però demanen permís per fer-hi una casa d'"aperos", i poc a poc allò es converteix en una gran edificació. I això ens està degradant totalment el paisatge, i tot.

—¿Quines conseqüències duu?

San Palou, una de les zones del terme no degradades

(Continua a la pàgina següent)

Les malalties dels conills, una plaga que de cada dia minva les possibilitats dels caçadors

(Ve de la pàgina anterior)

—Que devora allà on hi ha un habitatge d'aquest tipus, tenen moix, ca, la gent roda per aquella zona, ho trepitgen, cerquen esclata-sangs... encara que sols sia per passejar-se i oblidar els problemes de la Capital. Això fa que ja no s'hi aturin perdus, ni conills, ni hi puguin criar... O sia que hi ha tota una sèrie de depredadors contraris a la caça, encara que creguin ésser gent proteccionista. No vol dir que sia gent destructora de la natura, però... aquests són els resultats: la caça desapareix d'allà, i de cada dia més.

—Això, ¿aporta beneficis al poble?

—Pens que no. Fins i tot no donen la feina a fer als picapedrers del poble. I a l'hora de pagar impostos, sols paguen com aquells que tenen una caseta i són del poble. Per altra part, molts tiren les deixalles pels camins i compren els queviures a Ciutat.

—Qualcú, quan l'legesqui això, s'ofendrà...

—Sí, però és una realitat. Mira, el guàrdia jurat està dedicant la major part dels dissabtes i diumenges a controlar aquesta gent, perquè tot són queixes. Queixes que ja bé es remeten a l'Ajuntament o vénen directament a la Societat de Caçadors, si bé les enviam a l'Ajuntament, perquè el guàrdia jurat depèn de l'Ajuntament. Aquest empra molt de temps en aquest tema.

—¿No hi ha cap contrapartida?

—Si encara un ves que els caps de setmana els comerços estassin més concorreguts, els bars més plens, els restaurants amb més gent i es fessin més consumicions, sí que hi hauria una contrapartida.

—Davant aquesta situació, de tantes casetes, ¿quina és la postura del caçador?

—Devora una caseta habitada no s'hi pot caçar a manco de 50 metres, ni tan sols passar-hi amb l'escopeta. Podria ésser denunciada.

—¿Per què la Societat de Caçadors no fa pressió damunt les autoritats que governen el poble?

—Crec que se n'hi hauria de fer, però ningú vol ésser el mal vist de la pel·lícula i tampoc ningú vol tirar la primera pedra... Qui està net de no haver fet res mal fet! —es demana a si

mateix—. M'agradaria que la gent es conscienciàs, sobretot els qui ens governen, que així no pot continuar aquest país.

—¿Quina solució hi veus?

—Donar una zona determinada a un lloc apropiat perquè allà poguessin fer el que volguessin. Em refereixo a casetes o altres coses semblants. Després legalitzar-ho i deixar tota la resta del terme neta. Aquesta zona podria ésser tal vegada en el Puig de Sant Miquel, Ses Pelades, Ses Rotes... I això ja no sols pel que fa referència a caçadors. D'altra manera, els qui ens succeiran, ¿com ho trobaran? El nostre entorn romandrà destruït degut a així com està la parcel·lació.

—Passant a un altre tema, ¿Què ens dius de la problemàtica dels caçadors furtius?

—Aquí hi podríem englobar els caçadors que cacen fora del temps permès, o de nit, o cobren peces que no poden... però avui n'hi ha pocs. Per exemple, n'hi ha que maten perdus en temps de veda de perdus o tiren a espècies protegides, però de cada dia n'hi ha manco, Mèrtleres, xoriguers, puputs, falcó... són espècies protegides.

—Si, per exemple, abans de l'octubre caces perdus, ¿què?

—Enguany ens hem proposat que el qui hi caurà, a més de la sanció, no

caci més durant la temporada, ja que està perjudicant la resta dels caçadors. Aquests no interessin a la Societat, no es pot permetre que un mati la caça, que és de tots el socis, abans d'hora. Això no és furtivisme, és mala educació.

—Fer complir mai és agradable...

—... Efectivament. Per una part, fas amics, però quan és hora d'aplicar la llei... qualcú s'enfada. Aquests haurien de considerar que a ningú li agrada sancionar, però això és necessari perquè hi hagi un ordre... si no hi ha d'haver un ordre, me'n vaig a ca meva.

—¿Heu fet repoblació, enguany?

Sí, l'hem feta de perdus i guàtleres, dins les nostres possibilitats econòmiques. Gràcies a això la caça enguany no serà tan pobre.

—¿Ha canviat la junta directiva?

—No. Amb mi la formen en Joan Fornés Gomila, vicepresident; Tòfol Estarellas Pizà, secretari; Miquel Mora Mas, tresorer; Antoni Mas, Onofre Arbona (l'antic garriguer), vocals.

Ja per acabar desitjam al president de la Societat de Caçadors que no acabi la paciència, que vegi complides les seves aspiracions, però que també tothom assumisqui la responsabilitat que té.

O. Arbona

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

La Caixa d'Estalvis de Balears desitja unes bones festes patronals a tot el poble de Montuïri i a la vegada recorda que té una oficina oberta per a qualsevol tipus de serveis que s'hagi de menester, al

Carrer Major, 11

Telf. 64 63 11

MONTUÏRI

Miquel Socias de Tagamanent Miralles

El primer poeta montuïrer també fou un destacat polític

Continuant amb els nostres desitjos de treure a llum aquells montuïrers que des d'un o altre aspecte han deixat petjada dins el nostre poble, aquesta vegada volem tornar posar a l'abast dels nostres lectors un personatge, al qual, per tot quant sabem, se'l pot considerar com el primer poeta que hi hagué a Montuïri. Es tracta de Miquel Socias de Tagamanent Miralles, un home que va néixer en el nostre poble el 18 de desembre de 1761 i era fill del també Miquel Socias de Tagamanent i de Joana Aina Miralles.

Pel que fa a l'aspecte familiar cal esmentar certs detalls que tenen la seva importància i curiositat. La casa pairal dels Socias de Tagamanent segons consta documentalment (1) s'inicià a la vila l'any 1523 amb Julià Socias Miralles, casat amb Gabriela Comelles. Aquest matrimoni i successivament els seus descendents tingueren fills i filles, motiu pel qual el mateix nom de Miquel Socias de Tagamanent apareix repetit fins arribar a 1761, any que nasqué el nostre ressenyat. Però com que aquest no tengué cap fill, sols dues filles, na Joana Aina i na Maria, el nom de Miquel Socias de Tagamanent es va interrompre definitivament. I això que es va casar dues vegades per haver romàs viudo de la primera esposa.

Aspecte literari

D'aquest Miquel Socias de Tagamanent cal destacar dos aspectes: el literari i el polític.

Pel que fa al literari, malgrat iniciàs la seva producció en el segle XVIII, ens és impossible transcriure la seva obra, preferentment poètica, que va iniciar quan sols tenia 19 anys. Aleshores va escriure "Glosada de sa fam" (1780), del qual poema la darrera de les 18 estrofes diu així:

"Enguany tenim treballs dobles
que no sé com nos vivim,
almanco ense divertim
amb codolades o cobles,
emperò es ventre va prim" (2).

No és rar que en dedicàs a la fam, ja que, en aquell segle, Mallorca, per tot arreu, en fou víctima en grau summe.

El quadre a l'oli de Miquel Socias de Tagamanent que es conserva a la casa pairal, actualment està en un estat molt deteriorat

Va escriure "Goigs a Sant Pere". Aquesta és la primera estrofa:

"Sant Pere, apòstol sagrat
de l'Església protector,
suplicam al Redemptor
nos perdó nostron pecat" (3).

Va dedicar també "Goigs a Sant Martí". Comencen així:

"Puis lo cel vos elegí
remei del necessitat.
Siau-nos sempre advocat
sagrat bisbe, Sant Martí" (4)

Per altra part, hem trobat una llarga tira de gloses, igualment del seu puny i lletra i que fan referència a la "Idea formada per un pagès de Sant Llorenç Descardassar, explicant aquelles delícies i riqueses". Aquest és el seu inici:

"Qualsevol de la gent
que vulgui murmurar,
Sant Llorenç Descardassar
és un lloc prou dolent;
que estigui atent
i "luego" lo veurà
que un govern hi ha
per tot estament".

Caire polític

Dins l'aspecte polític, aquest Miquel Socias de Tagamanent va destacar molt i era ben conegut aquí i allà. Tant que la seva anomenada arribà vins a la cort reial. I que això succeís en el segle XVIII, quan les comunicacions

eren tan lentes i deficientes, era perquè sobresortia molt.

Quan sols tenia 32 anys fou designat tinent de la Companyia de Milícies de Montuïri (28-II-1794), nomenament que fou referendat pel mateix rei Carles IV dos mesos més tard, i diu així: "Su Magestad nombra Teniente de la Compañia de Milicias Urbanas de Montuïri, una de las de nueva creación en el Reino de Mallorca durante la guerra, a Dn. Miguel Socias.- En Aranjuez, 19 Abril 1794.- Jo el Rey (firmat i rubricat)".

L'any 1800 fou nomenat subdelegat de Marina a Montuïri. I tres anys més tard, Subdelegat de "Montes" a la vila de Montuïri (8 abril 1803). I encara tornam trobar un altre nomenament, aquest l'any 1824, de subdelegat de Marina de la vila de Montuïri. Per altra part, l'any 1800 també havia estat nomenat "Delegat del Regent de la Ciutat de Palma a la vila de Montuïri".

Altres detalls

Si consideram l'aspecte religiós, cal esmentar que descendia de família eminentment catòlica. Com anècdota direm que un antecessor seu, en aquest cas una nina que als 10 anys ja va ingressar en el convent amb la intenció d'esser religiosa, i a aquesta tendrà edat ja prengué el vel blanc de novícia. Però quan en tengué 14 va morir i fou enterrada en el mateix convent. Per altra part, el cos del nostre ressenyat fou enterrat a la mateixa església de Montuïri. La làpida sepulcral es va conservar fins fa una trentena d'anys, però fent una millora al pis va romandre coberta, i ara és invisible.

Aquest Miquel Socias de Tagamanent Miralles, fou, com hem dit, el darrer de la nissaga Socias de Tagamanent per no haver tengut cap descendent masculí. La seva filla major, na Joana Aina, es va casar amb un Joan Bibiloni, i d'aquest matrimoni va néixer en Miquel, una ressenya del qual publicàvem a l'octubre de l'any passat (5).

Si abans hem dit que l'any 1523 s'inicià a Montuïri l'estirp d'aquest Socias, també hem de recordar que

(Continua a la pàgina següent)

Tercera Edat

Excursió a Cala Ratjada

Dia 10 de juliol 99 persones de la Tercera Edat de Montuïri realitzaren una excursió a Capdepera i Cala Ratjada. A Capdepera visitaren el castell, del qual es diu que fou el primer nucli d'aquella vila. Després, a Cala Ratjada, pogueren gaudir d'una deliciosa visita als meravellosos jardins de la família March. Després de dinar encara hi hagué temps per contemplar algunes cales d'aquells indrets.

A Son Amar

No foren tants, sols 30 persones componien el grup de montuïrers que el 25 de juliol acudiren a l'excursió-espectacle a Son Amar. Vengueren, això sí, embadalits de tan agradable com transcorregué aquella vetlada.

Han deixat petjada

(Ve de la pàgina anterior)

aquest mateix any acabà el llinatge Tagamanent, però, ja bé per l'estima que li tenien o perquè eren propietaris de la finca Tagamanent, el fet cert és que a continuació del llinatge Socias li afegiren "de Tagamanent", i encara ara perdura al cap de quasi 500 anys.

Del nostre protagonista no ens podem allargar amb detalls o anècdotes perquè poques coses més hem pogut esbrinar, com no sien dos escrits de la tresoreria del rei d'Espanya (6), que es poden considerar com a factures d'haver ingressat una bona quantitat de doblers seus i del poble de Montuïri, que els hi féu arribar per col·laborar a tantes necessitats a conseqüència de la guerra. Ara bé, avui com avui l'hem de considerar com el primer poeta montuïrer i com un home que es preocupà molt perquè Montuïri excel·lís en tots els ordres.

Onofre Arbona

(1) Cfr. Protocol familiar.

(2) Joan Miralles i Monserrat. Bona Pau, Abril de 1972.

(3) Id. Bona Pau, Maig de 1972.

(4) Id. Bona Pau, Juny de 1972.

(5) Cfr. Bona Pau, Octubre de 1991.

(6) Una factura és de 1798 i l'altra de 1799. La primera, de 300 reals i la segona, de 1.669 reals.

Un llibre nou

Les espècies protegides de Josep Amengual

La desaparició de les espècies, tant d'animals com de plantes, és de cada dia més notable. Centenars d'elles s'han extingit arreu del món, però particularment a les nostres illes. En són causes principals la caça, la sobreexplotació, la destrucció de boscos... havent arribat a un extrem tal que avui ja no es parla tant d'evitar la pèrdua de les espècies com de quines són les que s'haurien de salvar.

Per altra part, la lluita per la seva con-

servació s'ha de considerar des de diferents fronts i plantejar-se la necessitat de conscienciar tanta gent com sia possible.

D'aquí que mitjançant el contingut d'aquest exemplar el lector podrà destriar com eren "els nostres savinars, dunes i platges, els nostres illots o alzinars, les nostres darreres zones humides i tantes espècies de plantes i animals que inclou. I això no com un dret adquirit, sinó com un deure inexcusable per a les generacions venidores". Tot perquè la lluita per la conservació de les espècies sia eficaç.

O.A.

Editat per Sefobasa (Serveis Forestals de Balears, S.A.) - Conselleria d'Agricultura i Pesca - Direcció General d'Estructures Agràries i Medi Natural.

S.I.A.C.

**EL CAMÍ MÉS CURT
PER TOT EL QUE VOLS SABER
SOBRE L'ADMINISTRACIÓ**

**EL TELÈFON
AMB RESPOSTES**

Servei d'informació i atenció al ciutadà

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA

Joan Miralles Servera "Queló" a més d'explotar una granja avícola, experimenta agricultura biològica

No són molts els homes pagesos que vulguin parlar als nostres lectors. Però a en Joan Miralles Servera "Queló" l'hem trobat disposat a expressar els seus punts de vista i la seva experiència sense cap classe de complex.

En Joan "Queló" també és conegut com a "de Can Socies" per haver-hi fet feina molt de temps. Ara té 66 anys i encara és fadrí, però a ca seva eren set germans. El seu aspecte és inconfundible: no pot negar que el camp li agrada i que hi ha fet molta feina. Ens ho diu des de tot d'una:

—Feia i faig de pagès. El meu pare, conrava. I després d'haver fet el servei militar me'n vaig anar a Amèrica; vaig estar dos anys al Brasil.

—¿Què feres pel Brasil?

—Vaig fer de tot. Vaig treballar en l'agricultura, vaig estar ocupat fent un pont damunt un riu, vaig anar a la selva, vaig fer feina dins la capital... el treball d'allà era molt dur. Sols hi vaig estar dos anys.

—Quan tornares, ¿què feres a Montuiri?

—Vaig tenir un accident amb una moto, a conseqüència del qual em manca un peu. Com que per allà em vaig envoltar de gent que tenia granges avícoles, fins i tot vaig fer feina a una i vaig agafar aquesta afició. Allà, en l'agricultura hi havia comunitats japoneses, que feien una agricultura molt científica, gent que en sabia molt. I em vaig aficionar a aquestes coses.

—En el Brasil, ¿on estigueres?

—Vaig estar a Rio de Janeiro, a Sao Paulo, a Minasgerais, al Paranà, on hi fèiem plantacions de cafè; dins la selva, i després me'n vaig anar al Matogrosso, on hi vaig estar quatre mesos, ja devora la frontera amb l'Argentina i Paraguai. També hi havia tota classe de gent. Però com que a ca nostra m'insistien en cada carta que vengués, vaig venir. Però contra gust meu.

—I una vegada aquí...

—Quan vaig haver tengut l'accident, vaig començar en l'avicultura: aus, incubadores i tot aquest trull. Vaig fer uns cursos per correspondència i un curset d'un mes a Madrid. Tot sobre

l'avicultura. També tenia el "hobby" de la plantació.

—Aleshores podem parlar un poc de cada cosa —li deim nosaltres—. Comencem per l'avicultura. ¿Quin aspecte toques?

—De moment toc gallines ponedores. Aproximadament en tenc de tres mil a tres mil cinc-centes. I la corresponent cria.

(Aquí ens demana per fer un incís).

—Convé remarcar que la gent, per aquí, encara posa lloques o compra polls. Avui hi ha l'avicultura comercial i es pot fer feina amb híbrids comercials. Això consisteix en comprar races seleccionades.

—¿I aquesta gent que en petita escala s'hi dedica?

—També.—

¿De quina edat les compres?

—Un temps en comprava que tenien un dia i venien de la Península. Però això resultava complicat. Avui els compr d'un mes. Així no he de posar calefacció. Abans vivia a Can Socies, però ara visc dins el poble. I com que és necessari estar-hi molt damunt, sobretot quan són petits... I així i tot un encara té falles grosses.

—¿A quin temps comencen a pondre?

—Als cinc mesos. Abans, naturalment, no produeixen res.

—¿Durant quin temps ponen?

—A una gallina normal la posta li dura d'un any a catorze mesos. Després les venem per carn.

—¿Quina extensió de terreny hi dediques?

—Uns cent metres quadrats. Les engabii just abans de pondre i fins que les llevam per vendre-les.

—¿Tot està mecanitzat?

—No. L'aigua, sí. Però el menjar els ho has de donar; els ous els has de treure. Ara que hi ha granges mecanitzades, que treuen els fems, treuen els ous, els donen menjar...

—¿Quants sou per fer aquesta feina?

—A un home sol li sobra temps per 3.000 gallines.

—I el rendiment, ¿quin és?

—Amb aquests híbrids comercials, el rendiment és molt alt. La transformació de pinsos en ous és molt alta. I per alta part, com que els preus estan massa ajustats, el marge és petit. Si no ho comercialitzen un poc... Un 90 per cent hi ha perdut tot quant hi ha posat. O un 95 per cent. Sols queden els negocis petits, ja que les grans superfícies els mengen.

—Per tant és aconsellable que, com vosaltres, posin unes 3.000 gallines.

—En aquest cas no has de pagar mà d'obra. S'ha de fer com un negociet familiar. Un matrimoni, per exemple, que té fills o la dona, que és gent que sap sortir i anar a vendre, pot guanyar doblers. De fet n'hi ha que en guanyen molts. Un cinc o sis dins Mallorca.

—¿Què fas amb els ous?

—Els vénen a cercar a ca nostra. Tenc una clientela que ve i els se'n duu.

—¿Què es mengen 3.000 gallines diàriament?

—Uns 375 quilos de gra. O sia 125 grams diaris per gallina.

—¿No deuen pondre totes cada dia?

—Aproximadament el 70 per cent.

—O sia que diàriament treus uns 2.100 ous.

—Sí. Després els seleccionam segons el volum. I van més o manco cars. Duu feina. Ara bé, per tenir gallines, a un li ha d'agradar; ha d'esser aficionat.

—¿Teniu competència?

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

—Hi ha una competència brutal, que ens ve de fora; però així i tot, per la qualitat, perquè els ous són més frescs... la gent ho capta, a això. Els supermercats fan ofertes, però... La mateixa grandària d'ous que allà els venen a unes 80 pessetes, jo —diu ell— els veng a 150. I vénen a cercar-los —afegeix—. La gent vol qualitat. I això que ve de fora... Vénen remeses sobrants de per allà i ho ofereixen aquí, quan ja han estat dins cambres... Aquí ens defensam per la qualitat. Són ben frescs.

—¿Se'n moren de gallines, així mateix?

—Sempre s'ha de comptar, des que comencen a pondre, sense haver-hi hagut cap plaga o epidèmia, fins que acaba l'any, en un 10 o un 15 per cent de baixes. S'ha de pensar que hi ha unes 60 malalties, i d'elles n'hi ha dues o tres que són molt delicades. També la calor... a vegades se n'han mortes moltes. He arribat a donar-los aigua per damunt les teulades, a fi de refrescar-les, i encara així i tot... En estar a 39 ò 40 graus... és molt mal d'aguantar, i més pensant que estan molt juntes una a l'altra.

En Joan "Queló" ens parla també d'una societat avícola que es va fundar fa uns 30 anys, però va durar poc temps, sobretot pels desitjos de voler-ne treure profit abans d'hora. Més envant ens diria:

—En pla d'entreteniment també em dedic a hortalissa biològica o natural.

—¿Què vol dir això de biològica o natural?

—Això vol dir ajudar a la naturalesa. Ajudar als terrenys a que siguin més fèrtils perquè produeixin més, però d'una manera natural, no química. I faig això de les tomàtiques. Avui l'horticultura comercial es basa totalment en la química. Química a la terra, química a les plantes... i això ja és un moviment mundial dins els països avançats. Avui l'agricultura natural dins els països avançats no es pot fer en pla comercial, a no ser en pla experimental o d'una persona que sigui aficionada a això.

—¿O sia que ho feis en pla experimental?

—Així és. D'altra manera no m'atreiria a fer-ho. En pla comercial, de cap manera. Si, per exemple, un sembra cent tomàtiques, cent pebrers... pugen molt bé pel procés natural. I en

Foto retrospectiva

Devers l'any 1940 damunt Es Pujol hi havia una indústria de fer esperdenyes de sola d'auto. Entre altres hi feien feina les que veim, per aquest ordre (d'esquerra a dreta i de dalt a baix): Antònia Ferrerica, "Juanita Matarina", Margalida "Rossa", Magdalena "Mosson" +, Miquela "Mostela" +, Mateu "Poeto" +, Mateu "Materino", una nina d'en Mateu "Poeto", Francisca "Parrina" +, Magdalena "Fiol", Tonina "Pisana", Catalina "Muret" i Maria "Poeta".

"En el camp hi ha hagut problemes més grossos que ara"
"Els joves avui tenen una perspectiva que els obliga a lluitar"

quant a sabor, és molt més gustós, més bo. Sense abonaments. A la terra li donam, per exemple, fems, palla... i deixam créixer l'herba i després feim un abonament sideral, que reforça la part microbiana de la terra... i amb tot això, quan la planta puja, el seu desenvolupament és més lent, però més sà, més vertader, que diríem. I després, respecte al fruit, hi ha societats, com a Suïssa o França, o organismes que marquen unes pautes i t'has d'adaptar a elles, i pots vendre productes d'origen, d'origen biològic. I té una gran acceptació en el mercat. A lo millor el producte no té tanta vista, però té un sabor molt millor.

—En concret, ¿a què us dediqueu?

—Ho he provat amb tomàtiques i alberginieres. En les alberginieres he comprovat que l'escarabat o els insectes que tallen el tronc de les plantes, no compareixen tant. També he provat de cobrir el terreny amb palla i la "rosquilla" aquesta desapareix, ja que sembla que hi ha altres insectes que els contraresten.

—¿T'hi dediques en gran extensió?

—No. Sols en pla esportiu: 100 tomàtiques d'aquestes híbrides. Compr les plantes petites. Un híbrid —ens explica després— és un creuer de races múltiples. A lo millor són 50 creuers. I després els has de casar. I això dins Espanya encara no existeix, forma part d'una investigació estrangera. A Espanya encara no hi ha cap casa que es dediqui a fer híbrids. En quant a hortalisses, per exemple, els francesos són capdavaners, i pel que fa a híbrids d'animals, els americans són els qui duen la batuta, sobretot a l'avicultura. Aquí, a Espanya, hi ha gent que et ven aquests productes, però des d'allà marquen la línia. Per exemple, diuen: això amb això et sortirà això. En concret, amb el blat de les Índies, els Estats Units han arribat a les 12 tones per hectàrea. I a Escòcia, a les 12 tones d'ordi per hectàrea. Podria esser que el terreny fos millor.

—¿Quin consell donaries als pagesos?

—No s'han de desanimar; el qui té esperit pagès, s'ha de fer pagès, si té

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

terra. I si no en té, que agafi un altre camí, perquè la terra és del propietari, i té molts de recursos per utilitzar.

—Avui molta gent diu que el camp no rendeix. ¿Per què ho diuen?

—Clar, que no rendeix. El camp no ha rendit mai.

—Un temps molta gent s'hi vivia.

—Era difícil, però... Jo —diu ell— tenc poca terra i no tenc descendència, però no en vendré gens, per molts de doblers que me'n donin. Per altra part no hi ha cap problema si la terra descansa. No duu feina. Però que ningú pensi que avui de la terra se'n pugi treure cap benefici, perquè ja no es pot pagar ni la renda. Si dóna per la feina... just, just. Com a negoci, no hi ha res que fer. Per altra part, però, la terra té molts de recursos... el món dóna voltes...

—¿On és que fas feina?

—A Can Socies de Tagamanent. Per cert que he col·laborat molts d'anys amb don Miquel Bibiloni. Tot ho faig allà, animals i plantes.

—¿Treballes tot sol?

—Sí; tant en el animals com a la terra. Temps enrera, però, no era així. Quan tenia 500 gallines, tenia un obrer i em rendia com si fossin quatre. D'això fa 30 anys. I les gallines sols produïen el 50 per cent de les d'ara. Si els agricultors guanyen poc, hi ha uns beneficiaris, que són els consumidors. Ara, si hi ha intermediaris, ja és a part. Els agricultors —remarca en Joan— produïm baratíssim. A Mallorca els pagesos estan preparats per produir i saben produir, tant en el que he dit com en vaques, porcs... però això ja s'ha abolit. D'aquí endavant, veurem.

—¿I els preus?

—Això és un problema polític. La població productora de cada dia és més reduïda degut a les tècniques avançades. I això que quan més es redueix, més productes hi ha en el mercat. Tant espanyols com de fora.

—¿A què es deu?

—Es deu a l'evolució del món. Ens hem d'adaptar al que ve.

—¿Què més diries a la joventut?

—Als joves els diria que hi ha hagut problemes més grossos que ara; que avui tenen una perspectiva que els obligarà a lluitar molt, però el camp està obert. Quan me'n vaig anar a Amèrica havíem de comprar una carta de "llamada", dient que ens cridaven

d'allà. Avui els joves poden i han de córrer, perquè el món no és sols Mallorca, és molt gran. Després estimaran més aquí.

Encara afegeix:

—Quan vaig anar a Amèrica, a la duana d'allà, tot i essent un país subdesenvolupat, la primera cosa que ens miraven eren les mans.

—¿I això?

—Per veure com les tenies. Per saber si hi anaves per fer feina o de "qüentista". Estava obert a tots els qui duïen eines. La gent que vol fer feina és ben rebuda pertot.

—¿Què més diries?

—Que hem d'esser optimistes. Espanya és un país que ha evolucionat favorablement, ja reconegut dins el món... i la democràcia en què vivim és la cosa millor que hem tengut les persones.

—Així no es pot queixar ningú —concloem nosaltres, per acabar—. Tenim els que volem, perquè ens governin.

—Però hi ha altres alternatives —afegeix en Joan—. Si no ens agraden els que governen, en podem fer una altra, d'alternativa, nosaltres.

O. Arbona

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Agricultura i Pesca

FEIM SERVIR TOTS ELS MEDIS AL NOSTRE ABAST
PER A ADAPTAR EL SECTOR PRIMARI A EUROPA

Els consells del manescal **Alerta a les plantes!**

Molta gent desconeix que els animals de companyia poden ésser causa d'intoxicació des del moment que roeguen i ingereixen determinades plantes, encara que aparentment semblin inofensives. És per això que s'ha d'anar amb precaució.

Es dona el cas que qualche vegada el propietari de l'animal ha vist o dubta si ha consumit qualche fulla o fruit d'una planta sospitosa i crida tot d'una el manescal per telèfon perquè l'aconselli. S'ha de tenir sempre present que la quantitat consumida és de suma importància, ja que excepcionalment una petita quantitat no és perillosa, manco el baladre (nervium oleander), el ricí o la mongeta del rosari.

La nostra intenció és la d'alertar dels principals tòxics, sense recomanar que s'eliminin certes plantes de jardí o de terrats, sinó simplement informar.

Factors que faciliten la intoxicació dels animals

- **A les aus granívores:** el consum de llavors que no estiguin garantitzades.

- **L'edat:** els quissos (cans o moixos) exploren amb la boca i mosseguen sols per mossegar o destrossar qualsevol tipus de plantes o objectes que estiguin al seu abast.

- **L'avorrimet:** els animals joves i

vells que estan a llocs tancats agafen vics que els porten a donar mossegades a tot quant troben.

- **Els canvis a l'entorn:** els nous objectes presents, especialment durant les festes de Nadal, o el visc, ambdues amb la possibilitat d'intoxicar greument.

- **L'anormalitat en la conducta:** cada dia són més els casos diagnosticats de conducta alterada, la qual cosa fa que sia degut a haver consumit substàncies tòxiques.

Plantes venenoses que afecten al sistema gastroenterític

Són molt conegudes el rododendron o gavet o rosa dels Alps, vulgarment anomenada colocàsia, que serveix per adornar les cases. El principi tòxic és un glucòsid. Els símptomes, a les sis hores d'ingestió, són: anorèxia, salivació, depressió, oi i vomiters.

- **Causants del símptoma:** entre els causants del símptoma hi ha l'estomatitis i glossitis així com les ornamentals, l'aràcia, vulgarment coneguda com el "filadentro", l'orella d'elefant.

- **Símptomes clínics:** el principal és la reacció "histamínica": salivació intensa amb inflamació de les cordes vocals. Els animals emmudeixen.

- **Plantes que afecten a la sang i la seva circulació:** l'"adelfa-oleander", coneguda com baladre. Té un principi actiu summament perillós: és un glucòsid (oleandrina) cardioactiu, apart dels rutinaris vòmits i diarrees, freqüents a tot tipus d'animal intoxicat. En aquest cas afecta en gran mesura al cor.

Tractament en general

Quan més prest millor s'ha de diagnosticar i tractar de la millor manera, ja que rarament hi ha antídots específics. Induir al vòmit és una bona pràctica a individus conscients, amb "apomorfina" (de 0'04 mgs. per quilo de pes). Una neteja d'estómac és imprescindible per tal d'eliminar el tòxic. Per això serà bo ingerir mig decílitr de l'aigua teba amb mig d'aigua oxigenada.

Joan Miralles Bibiloni

MODEL MON

DINS LA
NOSTRA
COMARCA

**DE BON COR DESITJA QUE SANT BARTOMEU
OMPLI DE GOIG TOTES LES LLARS DELS MONTUÏRERS
I MOLTS D'ANYS!**

MOBILIARI - ART - DECORACIÓ

Carretera Palma - Manacor, Quilòmetre 22'700 - Tels. 12.50.34 - 12.50.69 - 12.51.26
FINCA CABRERA CASAL D'ALGAIDA 07310 ALGAIDA (MALLORCA)

L'Ajuntament en marxa

Els vespres, la façana del campanar i de l'església romandran il·luminades
L'edifici de preescolar, remodelat - Es podrà crear la policia mancomunada
Es va constituir el Consorci d'Aigües - Un projecte per a la millora dels camins
El torneig de futbol-sala d'Es Dau, organitzat per l'Ajuntament, va concloure

La il·luminació de la façana i del campanar de l'església

Dia 9 de Juliol començaren les obres per a la il·luminació del campanar i de la façana de la nostra església segons va acordar l'Ajuntament en un ple fa ja més de dos anys.

Amb l'ajuda econòmica del Consell Insular i de "La Caixa", i l'aportació del nostre Ajuntament, s'haurà pogut dur a terme una obra de millora i d'embelliment pressupostada al voltant d'un milió i mig de pessetes.

El delegat de "La Caixa" a Montuïri féu entrega al nostre batlle d'un xec de 250.000 pessetes com a col·laboració de l'entitat que representa, a la il·luminació de les façanes de l'església i del campanar

L'edifici de preescolar

Durant el passat juliol s'han duit a terme les obres per a la remodelació de l'edifici de preescolar de 3 anys.

Ara es posarà a disposició del Ministeri d'Educació a fi que per al pròxim curs escolar ja es pugui nomenar el mestre corresponent.

La policia mancomunada La pròxima creació

Després que la sentència del Tribunal Suprem hagi donat llum verda a la creació d'un cos de policia local mancomunada des Pla, el passat 13 de juliol es reuniren els 13 batlles de la Comarca amb el Conseller Adjunt a la Presidència, Francesc Gilet, amb la finalitat de fer les gestions necessàries perquè aquest cos pugui començar a funcionar pel mes de febrer de 1993.

Els batlles acordaren formar una comissió gestora integrada pels batlles de Sineu, Montuïri, Sant Joan, el secretari de la Mancomunitat, el director general d'interior i el cap del servei.

Ara s'estudiarà la plantilla, es consideraran els termes del conveni entre Govern i Mancomunitat per al seu

manteniment, el poble on s'ha de construir la seu, el pressupost i la formació dels agents.

La plantilla de la Policia Local Mancomunada, única d'aquestes característiques dins Espanya, en un principi estaria integrada pels 24 policies que ja hi ha, més altres 15. Per al 15 de setembre està convocada una reunió prèvia a fi que dia 30 estigui tot enllestit i pugui ésser aprovat tot el mecanisme de funcionament, coordinació, direcció i funcions específiques.

Consorci per a l'abastiment d'aigua

El 14 de juliol a la seu del Consell Insular es va constituir el Consorci per a l'Abastiment d'Aigua i Sanejament en el Pla de Mallorca. L'integren els pobles d'Algaida, Ariany, Costitx, Lloret, Llubí, Maria de la Salut, Montuïri, Sencelles, Santa Eugènia, Sineu, Vilafraça i Porreres. S'hi podran afegir institucions públiques o privades, però sense ànim de lucre.

Fou elegit president del Consorci, el del Consell, Joan Verger. Es tractà el tema de la modificació dels Estatuts. Foren aprovades inicialment les des-

peses, participant-hi el C.I.M. amb 1.000 milions en el plaç de quatre anys, o sia 250 milions durant els exercicis de 1992, 93, 94 i 95.

Després Joan Verger manifestaria que la constitució del consorci era un els reptes que tenia plantejats el C.I.M., motiu pel qual n'estava satisfet i expressà el desig que de la mateixa manera es pugui estendre a tota Mallorca.

Millora de Camins rurals Projecte de la Conselleria d'Agricultura

La Conselleria d'Agricultura ha expressat a la Mancomunitat el desig d'invertir durant el proper any un fons de 70 milions de pessetes per millorar els camins rurals. Els treballs consistirien en l'asfaltat o millora del pis, l'acondicionament de les parets o divisions laterals.

Ara bé, la inversió dels 70 milions es faria a condició que els ajuntaments hi aportassin el 20 per cent del cost dels projectes, l'altre 20 per cent aniria a càrrec dels particulars afectats i la Conselleria d'Agricultura aportaria directament el 60 per cent restant.

Cas de dur-se a terme aquest projecte, un grapat dels camins rurals de Montuïri podrien ésser objecte de millores.

El torneig de futbol-sala d'Es Dau Va concloure dia 31 de juliol

Molta fou l'expectació que havia despertat el torneig de futbol-sala que enguany va tornar organitzar l'Ajuntament. I una vegada més es féu amb l'objectiu que mentre uns gaudixen de contemplar enfrontaments esportius, els altres, els participants, també amb satisfacció i coratge, lluiten amistosament durant aquestes llargues nits d'estiu.

No cal dir que el torneig es va desenvolupar dins un clima de noblesa i de companyonia, sempre satisfactori, sobretot per a aquells que consideren que el caire més important és el de participar.

Tal com estava previst, va concloure el darrer dia de juliol.

La gallineta ha dit que prou...

Fa uns quants mesos es va signar per part del Govern Espanyol el Tractat de Maastricht. Aquest tractat és d'importància capital per a tots nosaltres, donat que el mateix tracta la futura unió europea en tot el que això representa: llibertat de circulació dels treballadors, dels empresaris i del capital; retirada de les duanes i llibertat de comerç, moneda única, etc. etc., afectant als estats membres. Hi ha països que pensen fer un referèndum per tal d'establir si el poble està d'acord amb la unió; els danesos han dit que no, i ja veurem quins efectes durà tal negativa per a la unió. Altres, entre els quals hi tenim Espanya, pareix que no desitgen donar consulta al poble, i que decidirà el Parlament, com a representant del poble. Però el que encara no ha fet el Govern Central, i això no té perdó de Déu, és informar adequadament al poble del que significa per a nosaltres la signatura del Tractat de Maastricht. Esperem que en un plaç curt de temps els qui ens governen des de Madrid expliquin als ciutadans què és Maastricht.

Per tal d'adaptar la Constitució al Tractat de Maastricht s'han reunit els parlamentaris de l'Estat per tal de modificar un article de la mateixa. No ens ha vingut de nou que cap partit polític amb representació parlamentària demanàs que, a més, es modificàs la Constitució per tal de transformar l'Estat Espanyol, sense presses i ben fet, en un estat federal. Al meu parer hem perdut una oportunitat, però en vindran d'altres per a fer-ho, perquè així com estam no crec que interressi al poble balear.

El Govern, representat en aquest cas per Solchaga, després d'haver demostrat sens dubte que de governar i d'economia no en tenen massa idea, i després de gastar més del que ingressen, com és habitual en ells, diu que ens hem d'estrènyer les corretges i treure la bossa dels doblers, ja que per causes "alienes a ells" el dèficit públic fa por i s'han de recaptar més diners; per això augmentaran les retencions, fruit del treball, augmentarà l'IVA del 13 al 15 %, i alguns ministeris quedaran pràctica-

ment sense pressupost, entre altres. Això ja fa Pep. Aquests governants, si no en saben, el que han de fer és dimitir i anar-se'n del govern, i després establir les seves possibles responsabilitats, abans que tirin tot l'Estat Espanyol a baix. Jo ja no puc estrènyer més la corretja, ja he acabat els forats, supòs que vosaltres també, i no estic disposat a fer feina per a un govern que els serveis que dona, si

els dona, ho fa a preus massa alts. ¿És que el poble sols serveix per pagar i callar? Crec que feina molts d'anys que el conjunt de l'Estat no estava tan malament: poca feina, seguretat social, justícia i serveis públics cars, lents i dolents, drogadicció que produeix inseguretat ciutadana, etc. És hora de tornar posar en pràctica la cançó de Lluís Llach i cridar: "la gallineta ha dit prou..."

Joan Verger Gomila

En nom de Convergència Balear a Montuïri

Un símbol de cultura i servici a Balears

De 78 anys d'història compartida. Uns anys en què hem fet feina dia a dia per oferir a Balears el millor servici. I en els quals hem dedicat tot el nostre esforç a créixer junts. I tota la nostra de-

dicació per donar suport a les activitats d'interès cultural i social de les nostres illes. Una feina, un esforç i una dedicació que han fet del nostre símbol tot un símbol de cultura i servici a Balears.

"la Caixa"

Oberta a Balears

Les ambicions del nou president del Montuïri

Joan Antoni Ramonell aspira a tornar pujar l'equip a 3ª Nacional

Abans de Batlle, en Joan Antoni Ramonell havia estat quatre anys president del Montuïri. I ara, per segona vegada, ha tornat a agafar les "riendes" del futbol, tal vegada amb tanta il·lusió com aquella etapa que va concloure fa cinc anys.

Li demanàrem quasi tot d'una el motiu d'aquesta nova introducció dins el futbol montuïrer. Així ens contestava:

—Em vaig tornar presentar per president del futbol perquè hi havia un grup de gent que estava interessada en que el futbol tornàs anar envant, sobretot el futbol de preferent, ja que el futbol base funciona bastant bé. El de preferent està en hores baixes. I si em vaig presentar fou per recolzar aquest grup de gent que tenc darrera. Aquest és el motiu principal.

—¿Quines ambicions teniu?

—Les nostres ambicions són molt clares: volem fer un equip de preferent, per anar davant i pujar a tercera divisió nacional.

—¿Per què pujar a tercera?

—Perquè considerem que el Montuïri és un equip que pot estar a tercera. I això per dues coses: quan el Montuïri va estar a tercera, la darrera vegada, hi havia deu viatges a Eivissa i Menorca, i en canvi en aquests moments n'hi ha quatre i és molt possible que l'any que ve sols n'hi hagi dos o tres. D'aquesta manera es pot dir que la tercera divisió ja no és així com abans. Per altra part tenim en aquests moments uns juvenils molt bons, amb moltes possibilitats d'esser de tercera, i és per això que l'esforç d'ara ja és en vistes a l'any que ve, quan arribin aquests 7 o 8 juvenils, perquè puguin trobar un equip de tercera i jugar-hi.

—¿Necessitareu, per aconseguir l'ascens, jugadors de fora poble?

—Sí, perquè de Montuïri sols comptam amb set, que són els 4 o 5 juvenils que han acabat enguany, més altres dos o tres, que són en Barceló, en Matas i qualcun més. La resta, uns 10 o 11, hauran d'esser de fora.

—¿No hi ha el problema que la gent no vengui a presenciar el partits amb tanta gent de fora poble?

—Està clar que la gent va al camp a veure el futbol si l'equip va bé.

Lamentablement de Montuïri no podem comptar amb ningú més, perquè per fer un equip jove i que sia un equip que vagi davant, a Montuïri, en aquests moments, sols tenim els jugadors que abans he dit. N'hi ha d'altres, però per la seva edat ja han passat un poc i no estan en òptimes condicions de jugar. Per tant enguany hauré de fer l'esforç de fixar-ne 10 o 11 de fora. Ja sabem que per a l'any que ve podrem comptar amb els juvenils d'enguany, que seran, com he dit, 7 o 8.

—Econòmicament, ¿ja heu elaborat el pressupost per poder aguantar aquesta temporada?

—Econòmicament tenim prevists uns sis milions de pessetes. Una quantitat que es cobrirà, això sí, fent molta feina i esforços, anant a cercar socis, directius i per altra part, qui tenguí ocasió d'anar al camp de futbol podrà veure que s'hi ha fet un bar nou, que està obert tots els horabaixes, de moment, encara que la gent hi podrà menjar un frit, podrà seure, veure televisió, fer un truc. I el bar també deixarà uns doblers al club.

—¿Ja està estructurada la junta directiva?

—Sí; encara que jo li diria gent de feina. Amb mi hi ha el vicepresident primer, que és en Tomeu "Mianos"; el tresorer, en Pep Toni Gomila, de la Caixa; el secretari, en Guillermo Ramos. Això és la gent de treballar. Després hi haurà molta més gent que

seran directius, però sense fer feina. I una cosa molt important, i és que en Pep Maria Munar és el president del futbol base.

—¿I l'entrenador?

—El de l'equip de primera preferent, en Llorenç Amengual; el dels juvenils, en Tòfol Ors; el dels cadets, n'Àngel Prados; el dels infantils, en Tomeu Verger ajudat d'en Pep Sampol; i el dels benjamins, en Felip, un mestre de Sant Joan. I com que enguany tenim dificultats per fer un equip d'onze benjamins, vendran set santjoaners amb l'entrenador.

—¿Ja heu decidit les quotes?

—Sobre les quotes dels socis cal dir que se'n faran unes d'especials pels jubilats, al.lots i dones, per 3.000 pessetes la temporada, a fi que tothom hi pugui anar, ja que 3.000 pessetes es gasten amb un sopar. Això ve a ser convidar la gent, sobretot la gent major, a que participi, perquè el futbol no sols és la preferent, sinó els cent al.lots que el practiquen. Tot això suposa unes despeses i més si se té en compte que el futbol és molt costós. Però hem volgut fer aquesta proposta de 3.000 pessetes per fer molts de socis i hi hagi molta gent que vagi al camp de futbol, animi els jugadors i quasi no els costi doblers. Això, per a l'equip, serà una ajuda bastant bona. També hi haurà socis de 10.000 pessetes.

—En Ramonell ¿tindrà temps per compartir l'alcaldia amb la presidència del futbol?

—Sí. Ben organitzat un té temps per tot. En el futbol he trobat una gran ajuda amb en Pep Maria Munar: crec que m'haurà llevat molta feina de damunt, perquè el futbol base en duu molta, i en Pep Maria s'ha fet càrrec de tot i m'ha alleugerit extraordinàriament la meua tasca. El futbol de preferent també en duu molta, però amb els col·laboradors que he dit, de la feina compartida, es pot dur molt bé.

—¿O sia que en Pep Maria serà el responsable de tots els equips de futbol base?

—Efectivament, el responsable únic i màxim de tots els equips de futbol base, des de benjamins fins a juvenils,

(Continua a la pàgina següent)

El nou president

(Ve de la pàgina anterior)

o sia els que no siguin de primera.

—¿Vols afegir res més?

—No. Sols dir que desitjam que hi hagi molts de socis i que la gent vagi al futbol.

—Encara una darrera pregunta: ¿Penses ésser molts d'anys el president del futbol?

—Hem de tenir present que el futbol arriba a ser molt pesat. Ja ho vaig ésser quatre anys; però crec que si un té un equip darrera, que t'ajudi i tenguin il·lusió, es pot mantenir. Per altra part, s'ha de donar pas a altra gent que vulgui participar. Per part meua —conclou en Ramonell— sempre que el futbol vagi bé, tant m'és ésser com no el president, això no té importància. Des que m'en vaig anar del futbol, sempre he col·laborat. Consider que en aquests moments el Montuiri necessitava un poc d'ajuda de tot tipus perquè havia començat a baixar un poc. Com també consider que així com va el futbol base a Montuiri, és convenient tenir un equip de categoria perquè els al·lots tenguin il·lusió i el dia de demà puguin jugar a preferent o a tercera divisió amb l'equip del seu poble.

O. Arbona

XX Torneig de sa Llum

Del 8 al 21 d'agost

Equips participants

Benjamins: Algaida, Montuiri, Vilafranca i Santa Maria.

Infantils A: Ramon Llull, Patronat, Cide i Sant Francesc.

Infantils B: Montuiri, Campos, Beta i Penya Arraval.

Cadets: Montuiri, Porreres, Penya Arraval i Mallorca.

Juvenils A: Cide, Ramon Llull, Sant Francesc i Mallorca.

Juvenils B: Montuiri, Porreres, Patronat i Santa Maria.

Calendari

Dissabte dia 8

20 Concentració
21'30 Cide - Ramon Llull Juvenils A

Diumenge dia 9

20 Sta. Maria - Algaida Benjamins
21'30 Montuiri - Porreres Juvenils B

Dilluns dia 10

20 Beta - Penya Arraval Infantils B
21'30 R. Llull - Patronat Infantils A

Dimarts, 11

20 Montuiri - Porreres Cadets
21'30 S. Francesc-Mallorca Juvenils A

Dimecres, 12

20 Montuiri - Vilafranca Benjamins
21'30 Patronat - Sta. Maria Juvenils B

Dijous, 13

20 Montuiri - Campos Infantils B
21'30 Cide - Sant Francesc Infantils A

Divendres, 14

20 Tercer i quart lloc Benjamins
21'30 P. Arraval-Mallorca Cadets

Diumenge, 16

20 Tercer i quart lloc Infantils B
21'30 Tercer i quart lloc Juvenils A

Dilluns, 17

20 Tercer i quart lloc Cadets
21'30 Tercer i quart lloc Juvenils B

Dimarts, 18

20 Tercer i quart lloc Infantils A
21'30 Final Benjamins

Dimecres, 19

20 Final Infantils B
21'30 Finals Cadets

Dijous, 20

20 Final Infantils A
21'30 Final Juvenils B

Divendres, 21

20 Final Juvenils A
21'30 Entrega de trofeus i cloenda del XX Torneig de sa Llum

Carta al director

La Junta Directiva del C.E. Montuiri de la passada temporada es justifica

Davant una sèrie de rumors que corren per la vila referents als deutes que va contreure l'anterior directiva del C.E. Montuiri a la campanya 1991-1992, volem reflectir el balanç final econòmic d'aquesta mateixa temporada per aclarir definitivament qualsevol tipus de dubte.

Els deutes reconeguts per nosaltres són els següents:

Pagament a jugadors: 230.000 Ptes.
Pagament entrenador: 200.000 Ptes.
Saldo pendent de pagament a la Federació Balear de Futbol a dia 20 de maig del present any: 167.655 Ptes.
Total deutes: 597.655 Ptes.

Si no s'ha pogut dur a terme el pagament d'aquests compromisos contrets, fou perquè a principis d'any,

en fer un recompte del pressupost, es varen augmentar les despeses en vista que encara ens quedava per rebre una subvenció de cinc-centes mil pessetes (500.000) de la Comissió d'Esports del Consell Insular de Mallorca, diners que no s'han rebut, suposam, degut a la crisi econòmica que està passant aquesta institució. També la Federació Balear de Futbol es va comprometre a donar-nos una subvenció de cinquanta mil pessetes (50.000) que tampoc s'ha rebut.

Si a això hi afegim que a principis de temporada aquesta directiva va haver d'assolir una sèrie de despeses poc normals com són l'adquisició de la totalitat de pilotes, una taula de massatges nova, etc., etc., podeu comprovar com els ingressos compromesos que no s'han rebut són equivalents a les despeses no pagades.

També hem de fer constar que a un compte corrent de la Banca March de Montuiri hi ha depositades dues-centes seixanta-nou mil cent-cinquanta-sis (269.156) pessetes per a la com-

pra de botes de futbol per a les diferents plantilles del futbol-base del club.

En resum, les quantitats compromeses i no pagades són, per molt poca diferència, semblants a les deixades d'ingressar.

Tan sols volem manifestar que de l'única qüestió per la qual ens sentim compungits és que, a principis de temporada, es va prometre als jugadors montuïrers un regal, el qual no hem pogut fer i per la qual cosa els demanam perdó, intentant així que no vegin cap mena de mala intenció en el fet.

Volem aprofitar l'avinentsa per agrair de tot cor l'ajuda rebuda per part de jugadors, tècnics, socis i altres col·laboradors que ens han donat suport al llarg d'una temporada que es recordarà com una de les millors en quant al futbol-base montuïrer.

També desitjam tota la sort del món, en aquesta nova etapa, a l'actual directiva del club.

La Junta Directiva del C. E. Montuiri de la temporada 1991-92

Pluviòmetre

Juliol de 1992

Dia 8...13 litres per metre quadrat.

Gloses

Santa Margalida al menjador (celebrada el dia abans)

Féreu Santa Margalida i jo no hi vaig poder estar; ses Margalides que hi ha, molts d'anys el pogueu passar amb pau, salut i alegria; si en Parri fos mort, voldria que amb ell poguéssiu pensar.

A la madona jove del café de Can Vollandí

Hem fet Santa Margalida i es molts d'anys te vull donar: Molts d'anys el puguís passar amb salut i amb alegria; que prest tenguis nin o nina, que és lo més guapo que hi ha.

La nova gasolinera

Heu fet una meravella que bé val ulls per mirar; només vos puc desitjar an ets empleats que hi ha que la pugueu disfrutar amb salut i alegria sense tenir cap 'varia, que és lo més guapo que hi ha.

Ja tenim gasolinera; és lo que havíem mester; ara tots ho tendrem bé, que es poble montuïrer la tindrà a dins ca seva.

Ara es cotxes 'niran plens, tenint sa gasolinera... si abans d'arribar a ella no han acabat ets alens.

A en Rafel "Pollo"

Rafel, tu ets de primera per pasturar an es veïnat; sempre acabes es tabac i augmentes sa fumera; si vas d'aquesta manera no me dones resultat. ¿Per què no vas a Ciutat i fas bo amb un empleat de dins sa tabacalera?

Miquel Massanet "Parri"

Demografia

Juliol de 1992

Naixements

Dia 11.- Sandra Mas López, filla de Joan i de Basília.

Defuncions

Dia 3.- Margalida Servera Rossinyol, viuda de 90 anys. "De Son Fomés".

Dia 19.- Prudència Oliver Sastre, fadrina de 92 anys. "De Meià".

Dia 23.- Bartomeu Rossinyol Cerdà, viudo de 88 anys. "Caxelo".

Dia 26.- Maria Cuenca Caballero, viuda de 65 anys (forastera).

Matrimonis

Dia 11.- Mateu Fiol Jordà amb Margalida Mayol Miralles.

Cuinar en casa

Púding de fruites

Ingredients

50	grams de coca de Nadal, pelada.
1/4	de llet.
100	gs. de sucre.
1	llimona rallada.
3	ous.
3	plàtans.
2	pomes.
1	pot de melicó, petit.

Elaboració

Es posa sucre cremat dins un motle. Una vegada fred hi posam un poc de mantega; llavors la coca a trossos.

Hi posam les fruites a sostres i el líquid per damunt. Es cou al bany Maria, i ha d'estar més d'una hora dins el fom.

Noces d'or

Agost de 1942

Dia 14.- Antoni Mesquida Sastre, "de Sa Font Bosseta" amb Francisca Mas Mesquida "Collet".

Noces d'argent

Agost de 1967

Dia 7.- Baltasar Tous Frau "Tous" amb Maria Cerdà Mesquida "Polla".

Temps passat

25 ANYS ENRERA

Agost de 1967

Greu accident a la carrera

La nit de l'11 al 12 d'aquest mes a la carretera Palma-Manacor, passats els creuers, xocaren violentament un camió amb un autocar, a conseqüència del qual moriren nou turistes anglesos. El fet va commocionar tota Mallorca i no diguem Montuïri. Els cadàvers foren depositats al nostre cementeri.

50 ANYS ENRERA

Agost de 1942

Els doblers per a les festes no bastaren

Les festes de Sant Bartomeu d'aquest any foren molt sonades, tant és així que els doblers pressupostats per l'Ajuntament foren insuficients i la Corporació es va veure obligada a acordar un suplement de crèdit per valor de 1.500 ptes.

100 ANYS ENRERA

1 Agost de 1892

Metge titular interí

Aquest dia va prendre possessió com a metge titular interí Gabriel Oliver Pujol, el qual també ho era d'Algaida, "per assistir les famílies pobres de la vila". En cas d'absència l'havia de substituir Bartomeu Ferrando, aleshores batle. Cal dir, però, que sols ho fou pocs dies, ja que el següent 31 d'agost fou nomenat Bartomeu Ramonell Miralles i prengué possessió el 20 de setembre.

Última hora esportiva

Futbol-Sala Estiu-92

Ses Canyes, campió

El darrer dia de juliol acabà el torneig de Futbol-sala Estiu-92. Aquesta fou la classificació:

Ses Canyes	13	12	0	1	72	28	24
Butique Traus	13	10	2	1	109	30	22
Ca Na Maria	13	9	3	1	77	40	21
Panthers	13	8	2	3	75	46	18
Rt. Es Puig	13	7	3	3	58	28	17
Pinsos Hens	13	7	2	4	49	47	16
Ca Na Portell	13	6	3	4	70	45	15
Ca Na Poeta	13	5	2	6	54	59	12
Ca Na Magdal.	13	4	1	8	54	72	9
Seg. y Limp.	13	4	1	8	40	63	9
Sa Nostra	13	2	1	10	37	88	5
A.F.C. M.Trias	13	2	0	11	31	84	4
M. Es Pagés	13	2	0	11	31	78	4
Bombers Palm.	13	2	2	9	30	79	2

Nota: Per incomparança dels Bombers, se li descompten 4 punts de la classificació general.

La il·luminació de l'església i del campanar, un fet digne d'elogi

Festes de Sant Bartomeu

Les funcions religioses programades per la parròquia entorn a les festes patronals de Sant Bartomeu són les següents:

Dijous dia 20 d'agost, a les 9 del vespre: Celebració penitencial.

Diumenge 23, a les 9 del vespre: Celebració Eucarística.

Dilluns 24, a les 11'30: Ofici solemne de Sant Bartomeu amb la participació de la Coral Mont-Lliri. Predicarà mossèn Antoni Riutort, rector solidari.

Amb ocasió de les festes, es durà oportunament la comunió als malalts.

Canvi de rectors

Està previst que el primer dissabte de setembre, dia 5, a la missa vespertina se celebri el canvi de rectors. Concelebrarà l'Eucaristia i farà la presentació del nou rector, Onofre Torres, el Vicari Episcopal de la IV Zona. Com també s'acomiarà com a rector Pere Orpí.

En el pròxim número esperam informar més detalladament dels actes.

A contrallum, entre dues fosques

Amb la nova il·luminació el campanar ressaltarà esplendorosament durant els vespres

Aquests dies s'haurà fet realitat la il·luminació de l'església i el campanar. Amb tres línies elèctriques: una amb 8 projectors que il·luminarà la cúpula del campanar, el campanar i el

Roser, una altra amb làmpades de sodi, la base del campanar i la façana principal, i la tercera donarà esplendor a la façana principal de l'església. Una ambició digna i esplendorosa.

La vida és...

La vida és una oportunitat, aprofita-la.

La vida és bellesa, admira-la.

La vida és un somni, fé'l realitat.

La vida és un repte, afronta'l.

La vida és un deure, compleix-lo.

La vida és un joc, juga'l.

La vida és preciosa, cuida-la.

La vida és riquesa, conserva-la.

La vida és amor, gaudeix-la.

La vida és un misteri, desvetlla'l.

La vida és tristesa, supera-la.

La vida és un himne, canta'l.

La vida és un combat, accepta'l.

La vida és una tragèdia, domina-la.

La vida és una aventura, descobreix-la.

La vida és felicitat, mereix-la.

La vida és vida, defensa-la.

Madre Teresa de Calcuta

Sant Bartomeu

Un dia carregat de significació per als montuïrers

El 24 d'agost ens arriba com cada any amb la bona olor d'alfabeguera i flor de murta, amb la dama i els cossiers festejant Sant Bartomeu. Un dia carregat de significació pels montuïrers, amb la força de molts d'anys, de molts de records, de moltes generacions de cristians d'aquesta parròquia que tal dia com avui pugen els gaons per anar a les velles arrels de la vila, vull dir a la parròquia.

Història endins, la parròquia és la mare del poble. Dels pobles del nostre país crescuts a l'entorn de les parròquies d'ençà del segle XIII. La missa dels diumenges ha estat la convocatòria més popular d'Europa, i el rector, un veïnat més de qualsevol carrer major. Ha estat la fe que s'ha fet cultura; ha estat el poble de Déu que ha fet poble; ha estat l'Església que s'ha fet país.

Som hereus d'aquest patrimoni, tanmateix avui volgudament silenciats o ignorats per algú, com si aquest país fos bastit des del silenci de Déu, des de la increença o des del no-res, quan avui descristianitzar és desnacionalitzar, descristianitzar és trencar les arrels més significatives de la nostra identitat.

Per això la festa major ens dona novament l'oportunitat —talment els deixebles enmig de la plaça de Jerusalem a Pentecostés— d'anunciar públicament i confessant la nostra fe, no per esser imposada, però sí per esser oferida, ja que no és una fe plenament assumida una fe que no es fa cultura, tal com diu el Papa Joan Pau.

Rafel Horrach

(Del sermó de Sant Bartomeu de 1991)